

◆ T Ü Z E ◆

HUKUK DERGİSİ

GENÇ ZİHİNLERİN
PERSPEKTİFİ

Sevgili Okurlarımız,

Bir dönem daha sizlerle birlikte olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Şu ana kadar bize bu mutluluğu yaşattığınız için öncelikle sizlere teşekkürlerimizi sunarız.

Sizlerle birlikte başladığımız yolda bir tablo oluşturmak istiyoruz, şu ana kadar başlatmış olduğumuz değişikliklerden memnun duymakla birlikte sadece bir kilometre taş olmak isteriz. Bundan sonraki akademik yılda başlayacak olan editör ekibinin bizlerden de daha iyi işler başaracağından eminiz.

Bu sayımızdan hukukun dinamik yapısını yansıtan, birbirinden değerli makaleler ve güncel hukuki meseleleri ele alan tartışmalarla karşınızdayız. Hukuk dünyasındaki gelişmeleri sadece takip eden değil, aynı zamanda yorumlayan, sorgulayan ve yeni perspektifler sunan bir vizyonla hazırladığımız bu sayının tüm okurlarımız için ufuk açıcı olmasını umuyoruz.

Tüze Hukuk Dergisi ailesi olarak; derinlikli yazılarıyla sayfalarımıza değer katan tüm yazar arkadaşlarımıza, bizden desteklerini esirgemeyen saygıdeğer hocalarımıza ve her sayımızı ilgiyle takip eden siz kıymetli okurlarımıza sonsuz teşekkürler.

Adaletin ve bilimin ışığında, her sayfasında yeni bir düşünceye yelken açacağınız bu sayımızla sizleri baş başa bırakıyoruz.

Tüze Hukuk Dergisi Editör Ekibi.

**HUKUK TOPLULUĞU ADINA
YAYIN SAHİBİ
İREM ÇAKIR**

**SORUMLU YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ
EGE DENİZ**

**YAYIN DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ DİDEM KAYALI**

**TASARIM
EYLÜL ERGÜN
ZEYNEP ÖZKAN
ZEYNEP İLBİLGE BULUT**

**YAYIN TÜRÜ
YEREL SÜRELİ**

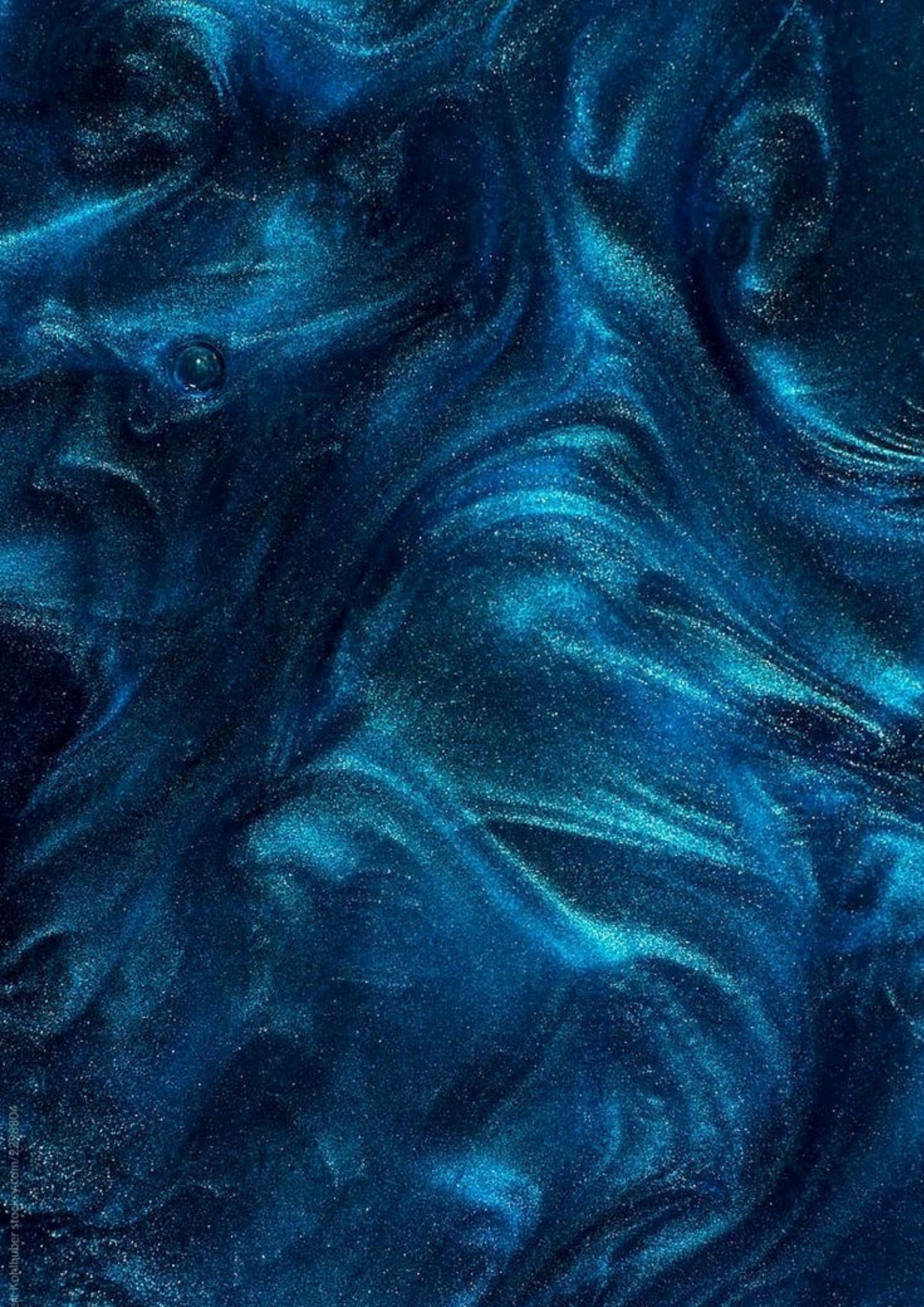
**YAYIN ŞEKLİ
3AYLIK-TÜRKÇE**

**İDARE ADRESİ
TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ SÖĞÜTÖZÜ CAD.
NO:43 SÖĞÜTÖZÜ/ANKARA**

2025-2026 YAZ DÖNEMİ YAYIN EKİBİ

**ADNAN BİLEYEN
AHMET MELİH YALÇINKAYA
AYŞE YAREN ASLAN
BERİA GÖÇER
EYLÜL ERGÜN
İPEK KIRDÖK
KÜBRA BURAN
MİRAY SEYYAR
ZEYNEP ÖZKAN
ZEYNEP İLBİLGE BULUT**

**Yazılardaki kaynakların doğruluğundan
ve yazıların içeriğinden yazarları
sorumludur. Dergide yayımlanan yazılar
kaynak gösterilerek ve yazarından izin
alınarak başka bir yerde yayımlanabilir.**

DEKANIMIZDAN

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerini TÜZE dergisini ve şimdi de Tüze Akademi Dergisini çıkarmış olmalarından dolayı kutluyorum. 2009 yılında kurulan Fakültemizin öğrencilerinin her alanda kendilerini geliştirdiklerini görmekten büyük heyecan ve gurur duyuyorum.

Hukuk, toplum düzenini ve adaleti sağlamak için toplumların oluştuğu andan itibaren var olan (ubi societas, ibi ius), uyulmadığı takdirde o toplumda kabul edilen otoritenin uygulayacağı yaptırımlarla güçlendirilmiş bulunan, belli değerler üzerine inşa edilen, sistemli ilkeler ve kurallar bütünüdür.

Hukuk, bir toplumdaki kişiler arası ilişkileri düzenlemek yanında devletle birey arasındaki ilişkileri de düzenler. Bunun yanında devletler arası ilişkileri ve devletle uluslararası kuruluşlar arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk kuralları da bulunmaktadır. Hukuk olmadığı takdirde toplumda düzensizlik meydana gelir; bireyin güven, huzur ve barış içinde yaşaması, var olması, kendini geliştirmesi ve topluma katkı sunması mümkün olmaz. Hukuk, salt güce dayalı zorlayıcı bir düzen değil, ahlâki ve rasyonel açıdan da bağlayıcı bir düzendir. Hukukun, ahlâki bir ideal olan adaleti gerçekleştireceğine olan inanç, ona bağlılığı sağlar.

Hukukçu bir taraftan mevcut hukuk kuralının neden ve nasıl oluştuğunu, işlevini, uygulanışını, diğer taraftan toplumda düzeni ve adaleti sağlayacak olan kuralın nasıl bir kural olması gerektiğini araştırır. Hukukçu, rasyonel ve mantıklı düşünen; gerekçelendirme mantığına sahip olan, akıl yürütme yöntemlerini bilen; soyutlama, tahlil etme ve sistemleştirme yeteneğine sahip olması gereken kimsedir.

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi, hem Türk hukuk sistemini her yönüyle tanıyıp analiz edebilen, hem de dünya hukuk sistemlerinin temel esaslarını kavrayarak karşılaştırma yapabilen, çok yönlü düşünebilen ve kendi alanında analizler yapabilen hukukçular yetiştirmeyi amaçlar.

Türk hukuk sistemi temel kanunlarını Roma hukuku geleneğini kodifiye eden Kara Avrupası hukuk sisteminden almıştır. Kara Avrupası hukuk sistemini kendi hukuku haline getiren Türk özel hukuk sistemi ile kaynak kanunlar arasında köprü kurma işlevini Roma Hukuku üstlenmiştir. Ders müfredatımızda yer alan karşılaştırmalı hukuk bilgileri, kanun koyma, yürürlükteki hukukun dogmatik temellerini belirleme ve hukukçuların yetiştirilmesi açılarından önemli bir yere sahiptir. İktibas yoluyla Kara Avrupası hukuk sistemine dâhil olan Türk Hukuku'nun hem tarihsel temellerini hem de diğer hukuk düzenleriyle bağını kurabilmek için, evrensel dil olan İngilizce yanında ikinci bir yabancı dil olarak Almanca, Fransızca veya İtalyanca öğrenmesi büyük bir önem taşımaktadır. Üniversitemizin zorunlu İngilizce hazırlık sınıfı dışında, zorunlu ikinci yabancı dil eğitimi sunması hukukçular açısından büyük bir avantaj oluşturacaktır. Fakültemiz %30 İngilizce programında bulunmaktadır. İngilizce olarak verilmekte olan zorunlu bölüm derslerimiz arasında International Human Rights Law, International Law I, International Law II, Philosophy of Law, Sociology of Law, Law of European Union, Intellectual Property Law, Law of International Sale of Goods bulunmaktadır.

Fakültemizin akademik kadrosu Türkiye'nin önde gelen hukuk fakültelerinde lisans ve doktora eğitimlerini tamamlamış, Avrupa üniversitelerinde araştırmalarda bulunmuş, dersleri aktif yöntemle işleyerek anlatan, kurgusal duruşma dersleri ve yarışmalarıyla pekiştiren genç, dinamik öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Bir taraftan fakültemizin Türk hukuk fakülteleri arasında en az öğrenci alan fakültelerin başında gelmesi, diğer taraftan dinamik eğitim kadromuz, uzmanlaşmaya ve uygulamaya yönelik programımız, öğrencilerimize hukuk sistemlerine bütünsel bakma yanında, somut olaya hukuk normunu uygularken analitik düşünme ve hukukideğerlendirme yeteneğini kazandırmaktır. TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerimizden oluşan Hukuk Topluluğu, aldıkları nitelikli hukuk eğitiminin yanında sosyal, kültürel ve akademik alanlarda ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenleyerek; bir yandan kişisel ve akademik olarak gelişmekte diğer yandan ise kendilerini ifade edebilme olanağı bulmaktadır. Bu etkinlikler arasında yer alan Tüze Hukuk veya Tüze Akademik dergisini çıkarmak başlı başına övgüyü hak etmektedir. Bu dergi aracılığıyla bilgilerini ve deneyimlerini paylaşan ve kendilerini daha da geliştirme yolunda ilerleyen TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerini candan kutluyor, başarılar diliyorum.

Prof. Dr. Çiğdem KIRCA
TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi Dekanı

TOPLULUK BAŞKANIMIZDAN

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu tarafından çıkarılan göz bebeğimiz Tüze Hukuk Dergisi'nin yeni sayısını sizlere sunmaktan mutluluk duyuyoruz. Dergimizin her yeni sayısı, topluluğumuzun büyüyen hikâyesine yeni bir satır ekliyor; hukuka ve bilgiye olan bağlılığımızı somutlaştırırken, aynı zamanda birlikte yürüdüğümüz yolun izlerini de taşıyor. Bu sayfalarda akademik içeriklerin yanı sıra emek ve birlikte üretmenin hatırası yer alıyor.

Yeni sayımızda üyelerimizin farklı bakış açılarını, akademik çalışmalarını ve topluluğumuza kattıkları enerjiyi bir araya getirerek, geçmişten aldığımız ilhamla geleceğe dair umutlarımızı paylaşıyoruz. Dergimiz, sadece süreli bir yayın değil; birlikte büyüyen, düşünen ve üreten bir topluluğun sesi, zaman geçtikçe kurduğumuz dostlukların, biriktirdiğimiz anıların ve kurduğumuz köprülerin sembolüdür.

Topluluğumuz 13. yılına adım atarken, nesiller boyunca sürecek bu anlamlı mirası layıkıyla bizden sonraki nesillere devretmek için özveriyle çalışmaya devam ediyoruz. Kurulduğu günden bu yana aynı inançla büyüyen topluluğumuz, her yeni dönemde kendini yenileyerek, hedeflerini bir adım daha ileriye taşımayı sürdürüyor. Bu kararlılık, geçmişin birikiminden aldığı güçle geleceğe umutla bakan bir vizyonun en somut göstergesidir. Bizler, devraldığımız bu değeri daha da güçlendirerek bizden sonrakilere ilham veren bir miras bırakmayı hedefliyoruz.

Yıllardır süregelen etkinliklerimizden biri olan Hukukta Kariyer Günleri'ni bu yıl da başarıyla gerçekleştirmiş olmanın haklı gururu içerisindeyiz. Her yıl olduğu gibi etkinliğimiz, hukuk fakültesi öğrencilerini alanında uzman kişilerle buluşturarak hem mesleki hem de kişisel gelişimlerine katkı sağlamış; 400+ katılımcı, 14 oturum ve 17 konuşmacı ile anlamlı bir başarıya ulaşmıştır. Bu yıl etkinlik takvimimizde yeni yer alan 'Gündem Hukuk' etkinliğimiz ile güncel, toplumsal ve hukuki olayları alanında uzman hukukçularla interaktif şekilde ele alarak; hukukun gündemini fakülteye taşıyıp, öğrencilerimizin farklı bakış açılarıyla düşünmesine öncülük ediyoruz. Bu tür organizasyonlar, topluluğumuzun sadece bir öğrenci oluşumu olmadığını, aynı zamanda geleceğin hukukçularını yetiştirmeye gönül vermiş bir aile olduğunun da göstergesidir.

Topluluk faaliyetlerimizde ve dergimizin yeni sayısının ortaya çıkmasında bizlere her daim yol gösterip emeklerini esirgemeyen Sayın Dekanımız Prof. Dr. Çiğdem Kırca'ya ve değerli akademisyenlerimize, hazırlık aşamasına katkı sunan tüm üyelerimize ve yazarlarımıza teşekkür ederim. Yola çıktığımız ilk andan beri yanımda olan dostlarıma, canla başla çalışan biricik Yönetim Kurulum, çalışmalarıyla beni hep gururlandıran kıymetli Tüze Editör Ekibime ve bu yıl ilk defa kurduğumuz ve ileride güzel işler başaracaklarına emin olduğum değerli Organizasyon Ekibime sevgilerimi sunar, teşekkürü borç bilirim. Ailemizin her bir parçası olan kıymetli üyelerimiz; sizler topluluğumuzun ortak hayalinin birer parçasısınız. Fikirleriniz, emeğiniz ve aidiyet duygunuz, burayı sadece bir topluluk değil, birlikte yürüdüğümüz bir yol haline getiriyor. Sizlerin varlığı ile her satır daha anlamlı, her etkinlik daha değerli oldu ve hiç şüphesiz olmaya devam edecektir.

Adaletin, bilginin ve emeğin izinde nice sayılara...

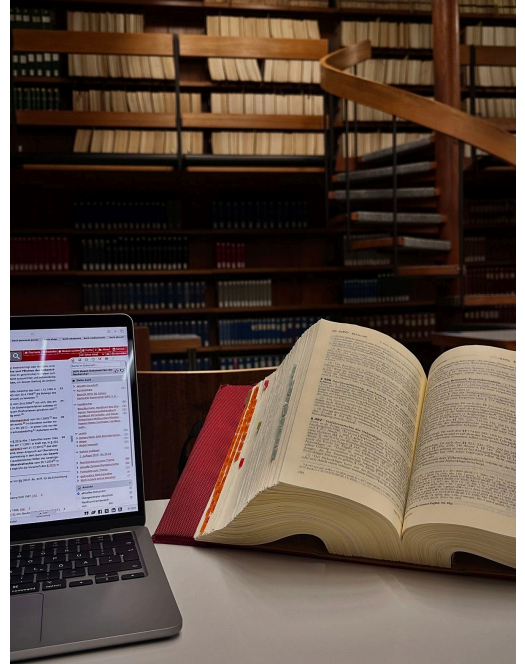
TOBB ETÜ HUKUK TOPLULUĞU BAŞKANI
İREM ÇAKIR

Enerji hukuku, en genel anlamıyla enerji kaynaklarının üretilmesi, iletilmesi, dağıtılması, satılması ve tüketiciye ulaştırılması süreçlerini düzenleyen hukuk alanıdır. Ancak bu tanım, enerji hukukunun kapsamını tek başına açıklamak için yeterli değildir. Çünkü enerji yalnızca teknik ya da ekonomik bir mesele değil, aynı zamanda kamu hizmeti, yatırım, çevre, rekabet, dış politika ve sürdürülebilirlik meselesidir. Bugün bir elektrik santralinin kurulması, doğal gazın ithal edilmesi, yenilenebilir enerji yatırımlarının desteklenmesi, tüketicinin korunması ya da enerji şirketleri arasında çıkan uyuşmazlıkların çözülmesi, enerji hukukunun kapsamına giren konulardan yalnızca birkaçıdır. Bu yönüyle enerji hukuku, klasik hukuk dallarının kesişim noktasında yer alan dinamik ve çok katmanlı bir alandır.

ENERJİ HUKUKU 101 : Hukuk Öğrencileri İçin Yeni Nesil Bir Uzmanlık Alanı

İdare hukuku, sözleşmeler hukuku, ticaret hukuku, çevre hukuku, rekabet hukuku ve tahkim, enerji hukukuyla doğrudan bağlantılı alanlardır. Örneğin bir güneş enerjisi santrali kurmak isteyen şirket açısından yalnızca şirketler hukuku bilgisi yeterli olmayacaktır. Bu yatırım için izin süreçleri, lisanslar, arazi kullanımı, çevresel yükümlülükler, bağlantı anlaşmaları, finansman sözleşmeleri ve olası uyuşmazlıkların çözüm yolları birlikte değerlendirilmelidir. Dolayısıyla enerji hukukçusu yalnızca mevzuatı bilen kişi değil, aynı zamanda sektörü, piyasanın işleyişini ve yatırım süreçlerini anlayabilen hukukçudur.

Türkiye'de enerji hukuku sistemi, büyük ölçüde idare tarafından düzenlenen bir piyasa yapısı üzerine kuruludur. Enerji, günlük hayatın devamı için zorunlu olduğundan tamamen serbest piyasa koşullarına bırakılabilecek bir alan değildir. Elektrikğin, doğal gazın veya akaryakıtın güvenli, sürekli ve ulaşılabilir şekilde tüketiciye sunulması, kamu yararıyla doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle devlet, enerji sektöründe hem politika belirleyen hem an piyasayı düzenleyen hem de denetleyen bir konumdadır. Türkiye'de enerji alanındaki genel politikalar Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından belirlenirken, enerji piyasalarının işleyişi ve denetimi Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, yani EPDK tarafından yürütülmektedir.

Bu iki kurum, enerji sektörünün hem stratejik yönünü hem de günlük işleyişini şekillendiren temel aktörlerdir. Elektrik, doğal gaz, petrol ve yenilenebilir enerji gibi farklı alanların her biri kendine özgü kurallar ve uygulamalar çerçevesinde düzenlenmekte, bu da enerji hukukunu kapsamlı ve teknik bir yapıya kavuşturmuştur.

Enerji sektöründe en temel meselelerden biri, piyasada faaliyet gösterecek şirketlerin belirli kurallara bağlı olmasıdır. Bir şirketin elektrik üretmesi, doğal gaz dağıtması, petrol piyasasında faaliyet yürütmesi veya yenilenebilir enerji yatırımı yapması çoğu zaman yalnızca ticari bir karar değildir. Bu faaliyetler aynı zamanda devlet tarafından verilen idari izinlere, lisanslara ve denetime bağlıdır. Lisans, basitçe ifade etmek gerekirse, bir şirketin belirli bir enerji faaliyetini yasal olarak yapabilmesi için devletten aldığı resmi izin belgesidir. Bu belge, şirketin hangi alanda faaliyet gösterebileceğini ve hangi kurallara uyması gerektiğini belirler. İşte bu durum, enerji hukukunu birçok özel hukuk alanından ayırır. Çünkü enerji piyasasında taraflar arasında yapılan sözleşmeler dahi kamunun düzenleyici işlemleri çerçevesinde şekillenir.

Enerji hukukunun günümüzde daha fazla önem kazanmasının bir başka nedeni ise enerji dönüşümüdür. Dünyada ve Türkiye'de yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve sürdürülebilirlik gibi konular artık yalnızca çevre politikalarının değil, hukuk uygulamasının da merkezinde yer almaktadır. Güneş, rüzgâr, jeotermal ve biyokütle gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımlar arttıkça, bu yatırımlara ilişkin hukuki ihtiyaçlar da artmaktadır. Bu nedenle enerji hukuku yalnızca bugünün değil, geleceğin de önemli uzmanlık alanlarından biri haline gelmektedir.

Enerji projelerinin yüksek maliyetli, uzun vadeli ve teknik nitelikli olması, uyuşmazlık çözümünü de bu alanın önemli bir parçası haline getirir. Enerji şirketleri arasında sözleşmenin ihlali, yatırımın gecikmesi, fiyat değişiklikleri, lisans yükümlülükleri veya uluslararası yatırım sorunları gibi pek çok konuda uyuşmazlık çıkabilir. Bu uyuşmazlıkların çözümü çoğu zaman yalnızca hukuki bilgiyle değil, teknik bilgiyle de değerlendirme yapılmasını gerektirir. Bu noktada tahkim, enerji uyuşmazlıklarında öne çıkan alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından biridir. EDAC, yani Enerji Uyuşmazlıkları Tahkim Merkezi, tam da bu ihtiyaçtan doğan bir kurumdur. Merkezi Ankara'da bulunan EDAC, enerji ve altyapı hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların kurumsal şekilde çözüme kavuşturulması amacıyla faaliyet gösteren bir tahkim merkezidir.

EDAC'ın önemi, enerji sektörünün kendine özgü yapısından kaynaklanır. Genel bir ticari uyuşmazlıkta taraflar çoğu zaman klasik sözleşme hükümleri üzerinden tartışırken, enerji uyuşmazlıklarında teknik veriler, piyasa kuralları, lisans yükümlülükleri, yatırım süreçleri ve uluslararası hukuk boyutu birlikte gündeme gelebilir. Bu sebeple enerji alanında uzmanlaşmış bir tahkim merkezinin varlığı, taraflara daha özel ve sektöre uygun bir çözüm zemini sunar. EDAC'ın dikkat çekici yönlerinden biri de genç hukukçulara alan açmasıdır. Young EDAC, 40 yaş altındaki genç tahkim uygulayıcılarının tahkim ve hukuk pratiği konusundaki bilgisini geliştirmeyi, enerji uyuşmazlıklarıyla ilgilenen genç profesyonelleri bir araya getirmeyi amaçlayan uluslararası bir platform olarak tanımlanmaktadır.

Hukuk öğrencileri bakımından enerji hukuku, klasik meslek yollarının dışında güçlü bir kariyer alternatifi olarak görülmelidir. Bu alanda çalışan bir hukukçu enerji şirketlerinde, hukuk bürolarında, kamu kurumlarında veya tahkim alanında görev alabilir. Enerji hukuku yalnızca dava takip etmekten ibaret değildir; sözleşme hazırlamak, lisans ve izin süreçlerini takip etmek, şirketlere mevzuat konusunda danışmanlık vermek ve uyuşmazlık çözümünde rol almak da bu alanın önemli parçalarıdır.

Bu alanda ilerlemek isteyen öğrenciler için ilk adım, enerji sektörünün temel mantığını anlamaktır. Elektrik nasıl üretilir, nasıl iletilir, piyasada kimler yer alır, yenilenebilir enerji neden önemlidir, enerji yatırımları neden uzun vadeli ve yüksek maliyetlidir gibi sorulara cevap aramak gerekir. Bunun yanında tahkim, sözleşmeler hukuku, idare hukuku ve İngilizce hukuk terminolojisi de enerji hukuku bakımından oldukça önemlidir.

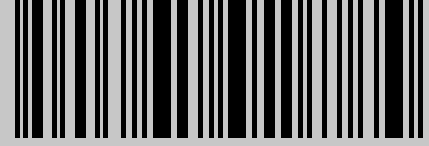
Bu alanda ilerlemek isteyen öğrenciler için ilk adım, enerji sektörünün temel mantığını anlamaktır. Elektrik nasıl üretilir, nasıl iletilir, piyasada kimler yer alır, yenilenebilir enerji neden önemlidir, enerji yatırımları neden uzun vadeli ve yüksek maliyetlidir gibi sorulara cevap aramak gerekir. Bunun yanında tahkim, sözleşmeler hukuku, idare hukuku ve İngilizce hukuk terminolojisi de enerji hukuku bakımından oldukça önemlidir.

HUKUKUN KÜRESEL FUTBOL ENDÜSTRİNE ETKİSİ: BOSMAN'DAN DİARRA'YA TRANSFER SİSTEMİNİN DÖNÜŞÜMÜ

Adnan Bileyen

Ağustos 2026

Futbol ve diğer popüler spor dalları, özellikle son 30 yılda olağanüstü bir ekonomik büyüme yaşamıştır. Bu büyüme, söz konusu spor dallarını basit birer fiziki rekabet olmanın çok daha ötesine taşıyarak küresel piyasa düzeninde milyarlarca avruluk devasa bir sektöre dönüştürmüştür. Spor sektöründeki bu radikal genişleme ve spora eklenilen yüksek ticari hacim; spor organları, kulüpler, sporcular, federasyonlar ve uluslararası spor örgütleri arasındaki ilişkileri düzenleyecek bağımsız bir hukuk disiplinine olan ihtiyacı kaçınılmaz kılmıştır. Bağımsız federasyon ve kuruluşlar vasıtasıyla spor

faaliyetlerinde yönetimin sağlanmasına yönelik bu anlayış kapsamında; ilgili kurum ve kuruluşların uygulayacağı spor hukuku kural, talimat ve bunların yargılama mercileri —özellikle Spor Tahkim Mahkemesi CAS'ın (Court of Arbitration for Sport)—kararları sonucu ortaya çıkan içtihatlar toplamına “Lex Sportiva” adı verilmektedir [1].

Tabii ki spor organlarının oluşturduğu özerk ve ulusüstü bu sistem, ulusal hukuklardan tamamıyla bağımsız olarak değerlendirilmemelidir. Spor hukuku, ulusal mevzuatların yanı sıra özellikle bölgesel ve uluslararası emredici genel hukuk normları ile kaçınılmaz bir çatışma alanına sahiptir. Spor, özellikle de futbol, önemli bir ekonomik faaliyet olduğundan rekabet hukukuna ilişkin mevzuat bu alanda da uygulama alanı bulacaktır. Nitekim sporcuların aynı zamanda birer “işçi”, kulüplerin ise birer “teşebbüs” olarak nitelenmesi gerekir. Bu düzende; ülkelerin ulusal spor federasyonlarının koyduğu kuralları ile Avrupa Birliği (AB) Hukuku'nun temelini oluşturan işçilerin serbest dolaşımı (TFEU m. 45) ve rekabet hukuku ilkeleri (TFEU m. 101) karşı karşıya gelmektedir.

Bu hukuki çatışma karşısında futbol sektöründe hem kulüpler hem de futbolcular açısından yaşanan ilk büyük kırılma 1995 yılında verilen ve sözleşmesi biten oyuncuların bonservis engeline takılmadan serbestçe transfer olabilmemesinin önünü açan tarihi Bosman Kararı ile yaşanmıştır. Bosman kararı, Lex Sportiva'nın genel hukukun emredici emsal prensipleri karşısında geri adım atmak zorunda kaldığı ilk dönüm noktasıdır. Günümüzde ise bu hukuki mesele, 2024 yılında karara bağlanan Lassana Diarra vakası ile yepyeni bir boyuta taşınmıştır. FIFA'nın Transfer Talimatı'nda (RSTP m. 17) yer alan müteselsil sorumluluk ve transfer sertifikasını kısıtlama gibi cezai mekanizmaları, AB Adalet Divanı (ABAD) tarafından rekabeti kısıtlayıcı bir "kartel" yapısı ve orantısız bir engel olarak görülmüştür.

Bu yazıda 1995 tarihli Bosman Kararı ile başlayan ve 2024 tarihli Lassana Diarra Kararını inceleyerek bu kararların hukuki sonuçları ve futbol transfer sisteminde kulüpler ile futbolcular açısından yarattığı etkileri inceleme konusu yapılacaktır.

1800'lerin sonuna doğru futbolun yaygınlaştığı ilk yıllardaki kuralsız (tescilsiz) dönemlerin ardından profesyonelleşme ile birlikte ortaya çıkan tescil sistemleri, bir futbolcunun sözleşmesi sona erse dahi eğer o kulüp futbolcuyu takımında tutmak istiyorsa futbolcunun kulübe bağlı kalmaya devam ettiği bir düzen yaratmıştır. Yani bir futbolcu kulübü istemediği sürece sözleşmesi bitmiş olsa dahi başka bir kulübe transfer olamamaktaydı. 1960'a kadar bu şekliyle devam eden futbolcu kulüp ilişkileri, 1959'da gerçekleşen ve Eastham Olayı olarak anılan olayla birlikte değişikliğe uğramıştır [2].

Anılan olaydan sonra şekillenen yeni sistem uyarınca kulübü tarafından en az eski sözleşmesinde yer alan şartlara denk yeni bir sözleşme teklif edilmeyen futbolcu sezon sonunda serbest kalmakta ve serbest kalan futbolcu için eski kulüp tarafından herhangi bir transfer ücreti talep edilememekteydi. Dolayısıyla sistem uyarınca yeni sözleşmede eskisine oranla daha iyi şartlar öngörülebileceğinden, futbolcular da belli oranda koruma altındaydı.

Buna karşılık eğer futbolcu başka bir kulübe transfer olmak isterse eski kulüp, çok yüksek bir transfer ücreti talep ederek yine sözleşmesi sona ermiş futbolcunun transferini engelleme imkanına sahip olmaktadır [3]. 1995 yılında Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın açıkladığı Bosman kararı ile bu yıla kadar futbolcu transferine hakim olan bu sistem değişmiştir. Söz konusu kararda tartışılan esas nokta, sözleşmesi sona ermiş olan bir futbolcunun kulübüne ödenmesi öngörülen transfer ücretinin, Topluluğun temel ilkelerinden olan işçilerin serbest dolaşım hakkına olan etkisidir [4].

Bosman Kararı, özü itibarıyla sporun özerk kurallarının (Lex Sportiva), ulusüstü emredici bir genel hukuk kuralı olan Avrupa Birliği İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (TFEU) 45. maddesinde (Eski Adıyla Roma Antlaşması m. 48)

[2] James Irving, "Red Card: The Battle Over European Football's Transfer System", *University of Miami Law Review*, C. 56, S. 3, 2002, s. 667 vd. (Aktaran: Çağrı Cem, Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011, s. 138-139).

[3] Cem, Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi, s. 139.

[4] Cem, Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi, s. 140.

düzenlenen "İşçilerin Serbest Dolaşımı Hakkı" karşısında geri adım atmak zorunda kaldığı tarihi bir kırılmadır. Olayda İlk Derece Mahkemesi, sözleşmesi biten oyuncudan istenen fahiş bonservis bedelinin ve federasyonların uyguladığı yabancı kotalarının AB Hukuku ile uyumunu incelemesi için dosyayı Avrupa Birliği Adalet Divanı'na (ABAD) sevk etmiştir. ABAD; profesyonel futbolcuların birer "işçi" niteliğinde olduğunu, dolayısıyla üye ülkeler arasında serbestçe hareket etme ve mesleğini icra etme hakkına sahip bulunduklarını kesin bir dille hükme bağlamıştır. Karar uyarınca, kontratı sona eren bir futbolcunun başka bir kulüple anlaşmasının önüne "bonservis/transfer ücreti" adı altında mali engeller koymak ve sahada yer alabilecek AB vatandaşı oyuncu sayısını sınırlandırmak (yabancı kotası), AB Hukuku'nun milliyete dayalı ayrımcılık yasağına ve serbest dolaşım ilkelerine açık bir aykırılık teşkil etmiştir [5].

Sözleşmesi biten futbolcular bonservis haklarını eline alarak pazarlık güçlerini artırmış, kulüplere tek taraflı bağımlı olma riskinden kurtulmuşlardır. Buna karşılık kulüpler, yetiştirdikleri yıldız oyuncularını (örneğin Ajax'ın Seedorf, Davids, Kluivert gibi isimleri veya Galatasaray'ın 2000 sonrası UEFA şampiyonu kadrosundaki oyuncuları) sözleşme bitiminde bedelsiz kaybetme riskiyle yüzleşmiştir. Nitekim kulüpler, Bosman Kararı'nın doğurduğu bu finansal kayıpları engellemek amacıyla, oyuncuları tek taraflı olarak kulüpte tutmaya yarayan "tek taraflı uzatma opsiyonlarına (unilateral extension options)" ve çok uzun süreli sözleşmelere sığınmaya başlamışlardır. Futbol dünyasında, kulüpler lehine tek taraflı uzatma opsiyonlarının kullanımı yaygın bir uygulamadır. Avrupa ve özellikle Güney Amerika'daki kulüpler, sözleşmeleri sona ermek üzere olan oyuncularla olan iş ilişkisini uzatma konusunda kendilerine

özel bir imkan sağladığı için bu tür sözleşme maddelerini yoğun bir şekilde kullanmaktadır. Bu opsiyon, bir kulübe, önceden müzakere edilmiş bazı koşulların yerine getirilmesi şartıyla, bir oyuncunun sözleşmesinin süresini ilk sona ermesinden sonra belirli bir süre için uzatma hakkı verir [6]. Kulüplerin bu hamleleri ise daha sonra FIFA tarafından sözleşme sürelerinin en fazla 5 yıl ile sınırlandırılması ve altyapı kulüplerini koruyan "yetiştirme bedeli" mekanizmasının getirilmesiyle sonuç bulmuştur.

Bosman kararı ile ortaya çıkan finansal ve sözleşmesel istikrara ilişkin bu hususlar, ilerleyen yıllarda FIFA Transfer Talimatı'nın sertleştirilmesine neden olmuştur. Bu düzenlemeler en nihaayetinde 2024 yılındaki Lassana Diarra Kararı ile sistemin yeniden AB Rekabet Hukuku (TFEU m.101) süzgecinden geçirilmesine zemin hazırlamıştır.

[5] Hüseyin Alpay Köse, Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2010, s. 41.

[6] Saverio Spera, The Validity of Unilateral Extension Options in Football Part - 1: A European Legal Mess, Asser International Sports Law Blog, 2017.

Uyuşmazlığın kökeni 2013 yılına dayanmaktadır. Fransız milli futbolcu Lassana Diarra, 20 Ağustos 2013'te Rus ekibi Lokomotiv Moskova ile 4 yıllık bir sözleşme imzalamıştır. Ancak kulüp, 22 Ağustos 2014 tarihinde oyuncunun yükümlülüklerini ihlal ettiği gerekçesiyle sözleşmeyi tek taraflı feshetmiş ve FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (DRC) nezdinde 20 milyon Euro tazminat talebiyle dava açmıştır. FIFA DRC, 10 Nisan 2015 tarihli kararıyla feshin haklı olduğuna kanaat getirmiş ve Diarra'yı Lokomotiv Moskova'ya 10.500.000 Euro tazminat ödemeye mahkûm etmiştir (bu karar daha sonra CAS tarafından da onanmıştır).

Diarra, feshin ardından Belçika ekibi Sporting du Pays de Charleroi'dan bir transfer teklifi almıştır. Ancak Charleroi, sözleşmeyi iki katı şart bağlamıştır: Oyuncunun derhal tescil edilip oynayabilmesi ve eski kulübe herhangi bir tazminat ödemek zorunda kalmaması. FIFA RSTP Madde 17/2 gereğince haksız fesih yapan oyuncuyu alan yeni kulübün tazminattan müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulması riskinin bulunması ve Lokomotiv Moskova'nın Uluslararası Transfer Sertifikasını (ITC) vermeyi reddetmesi sebebiyle transfer gerçekleşmemiştir. Uzun süre kulüpsüz kalan Diarra, ancak 24 Temmuz 2015'te Olympique de Marseille ile anlaşabilmiştir.

Uğradığı zararlar üzerine Diarra, Belçika Hainaut Ticaret Mahkemesi'nde FIFA ve Belçika Futbol Federasyonu (URBSFA) aleyhine 6 milyon Euro'luk tazminat

davası açmıştır. Sürecin taşındığı Mons Temyiz Mahkemesi ise FIFA RSTP'nin 9. ve 17. maddelerinin AB Hukuku ile uyumunu denetlemek üzere konuyu ön karar mekanizmasıyla ABAD'a sevk etmiştir [7].

ABAD, Diarra kararında öncelikle ABİHA m. 45 uyarınca güvence altına alınan işçilerin serbest dolaşımı ilkesini ele almıştır. Divan; haksız fesih iddiası durumunda hem futbolcuyu hem de yeni kulübü tazminat riski altında tutan, belirsiz kriterlerle tazminat hesabı yapan ve yeni kulübe otomatik sportif cezalar öngören FIFA Transfer Talimatı'nın (RSTP) 17. maddesinin, futbolcuların başka bir AB ülkesindeki kulüplerden teklif alma ihtimalini ciddi şekilde kısıtladığını saptamıştır. Divan, devlet dışı aktörlerce getirilen bu tür kısıtlamaların ancak (i) meşru bir kamu yararına hizmet etmesi ve (ii) orantılılık

[7] Kürşat Kızılkaya, "Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Lassana Diarra Kararı ve FIFA Düzenlemelerine Etkileri", Public and Private International Law Bulletin (Marmara Üniversitesi MHB), C. 45, S. 2, 2025, s. 389-391.

ilkesine uygun olması halinde kabul edilebileceğini vurgulamıştır. ABAD; futbol müsabakalarının düzenini ve kadro istikrarını koruma amacının ilke olarak kamu yararına hizmet ettiğini ve mevcut kuralların bu amaca ulaşmada uygun bir araç olduğunu kabul etmiştir. Ancak orantılılık testinin ölçülülük unsurunda, FIFA RSTP'nin 17. maddesinde kurgulanan yaptırım mekanizması sınıfta kalmıştır. Fesih halinde ödenecek tazminatı düzenleyen RSTP m. 17/1'deki "sporun özgünlüğü" veya "uygulanacak ülke hukuku" gibi kriterlerin son derece belirsiz, keyfiliğe açık ve öngörülemez olduğu tespit edilmiştir. RSTP m. 17/2 uyarınca somut olayın özel şartları ve kulübün fiili davranışı dikkate alınmaksızın yeni kulübün doğrudan ve koşulsuz olarak tazminattan müteselsilen sorumlu tutulması orantısız bulunmuştur. Bununla birlikte RSTP m. 17/4 kapsamında, koruma döneminde gerçekleşen fesihlerde yeni kulübün "oyuncuyu ayarttığı varsayılarak" doğrudan 2 transfer dönemi transfer yasağına (sportif cezaya) çarptırılması, masumiyet karinesini ve ölçülülük ilkesini ihlal etmektedir.

ABAD kararındaki bu tespitlerle birlikte revize edilen yeni halinde 17.maddenin birinci fıkrasında ABAD'ın eleştirdiği 'sporun özgünlüğü' ve 'kulübün masraflarının amortismanı' gibi muğlak kriterler maddeden tamamen çıkarılmış, borçlar hukukunun temel prensibi olan olumlu (müspet) zarar esasına dönülmüştür. Yine 2.fıkra da yapılan değişiklikle yeni kulübün doğrudan müteselsil sorumluluğu kaldırılmıştır. Böylece bu fıkranın revize edilen yeni halinde "Bir oyuncunun yeni kulübü, her bir davanın kendine özgü gerçekleri ve koşulları göz önünde bulundurularak, yeni kulübün oyuncuyu sözleşmesini ihlal etmeye teşvik ettiği tespit edilebilirse, tazminat ödemekle müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulacaktır." [8] ifadeleri yer almıştır.

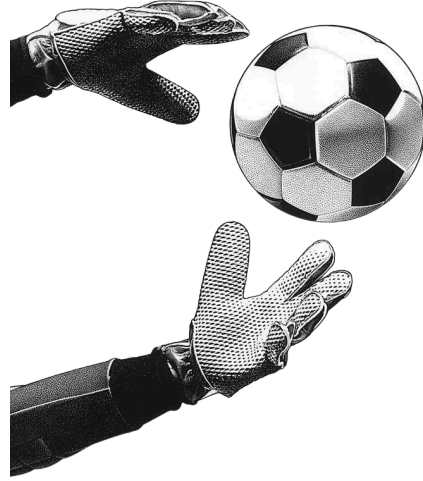
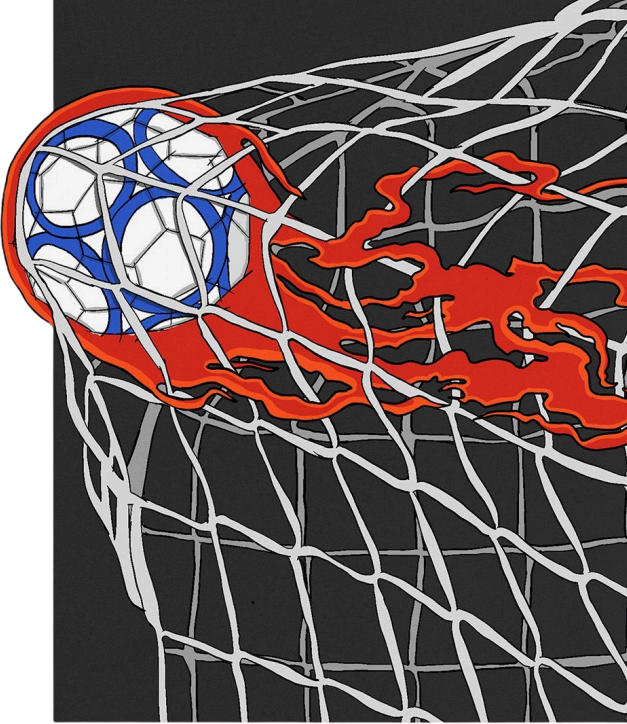
ABAD'ın Lassana Diarra kararında TFEU m. 101'e ilişkin yaptığı değerlendirmeye geçmeden önce söz konusu düzenlemeye değinmek gerekir. m. 101/1, Avrupa Birliği sınırları içerisinde rekabetin engellenmesi, kısıtlanması veya bozulmasını amaçlayan ya da bu sonucu doğuran teşebbüsler arası anlaşmaları ve teşebbüs birliklerinin kararlarını yasaklamaktadır. Maddenin 3. fıkrası ise belirli koşulların varlığı halinde bu yasaktan muaf tutulma imkânı sağlamaktadır.

ABAD, öncelikle TFEU m. 101'in yalnızca ticari teşebbüslere değil, teşebbüsler birliği mahiyetinde olan FIFA gibi spor federasyonlarına ve bu federasyonların aldığı kararlara da uygulanacağını açıkça belirtmiştir. ABAD kararında 101. maddenin FIFA gibi spor federasyonlarını ve bu federasyonların aldığı kararları da kapsadığını belirtmiş, ardından FIFA'nın, üyeleri olan ulusal futbol federasyonları ve profesyonel futbol kulüplerine ekonomik açıdan bağlayıcı kararlar alabilmesi, bu tür federasyonları "işletme birliği" olarak değerlendirilmesine olanak tanıdığını belirtmiştir. Dolayısıyla futbolcu transferleri ve sözleşme feshine ilişkin kurallar bu madde kapsamında değerlendirilmelidir.

[8] FIFA, Explanatory Notes on the Interim Regulatory Framework – Amendments to the FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players, m. 17, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Auto/e1874c30f4594e199fc0e320f4e86e5e.pdf> (Erişim Tarihi: 28 Temmuz 2026).

Karar'da, futbol ve sporun icrasından doğan ekonomik faaliyetler bağlamında, FIFA gibi bir dernek tarafından, uluslararası müsabakaların organizasyonunun ve yürütülmesinin yeknesaklık ve koordinasyon sağlanmasına yönelik şekilde ortak kurallara tabi tutulması meşru kabul edilmiştir. Özellikle profesyonel futbol kulüplerinin bu müsabakalara katılacak takımları oluşturma koşullarının ve oyuncuların bu müsabakalarda yer alma şartlarının ortak kurallar aracılığıyla belirlenmesinin, bu ortak kurallara uyumun sağlanması amacıyla yaptırım hükümlerinin getirilmesinin meşru olduğu not edilmiştir [9]. Bu doğrultuda ABAD, mevcut FIFA RSTP kurallarının, kulüplerin fesihli veya ihtilaflı oyuncuları serbestçe transfer etmesini engelleyerek işgücü piyasasındaki rekabete yüksek derecede zarar verdiğini ve ABİHA m. 101/1'i ihlal ettiğini saptamıştır. Divan ayrıca, söz konusu kısıtlamaların ikna edici gerekçeler ve delillerle ispatlanamadığı sürece ABİHA m. 101/3'te öngörülen muafiyet kapsamına da giremeyeceğini açıkça ifade etmiştir.

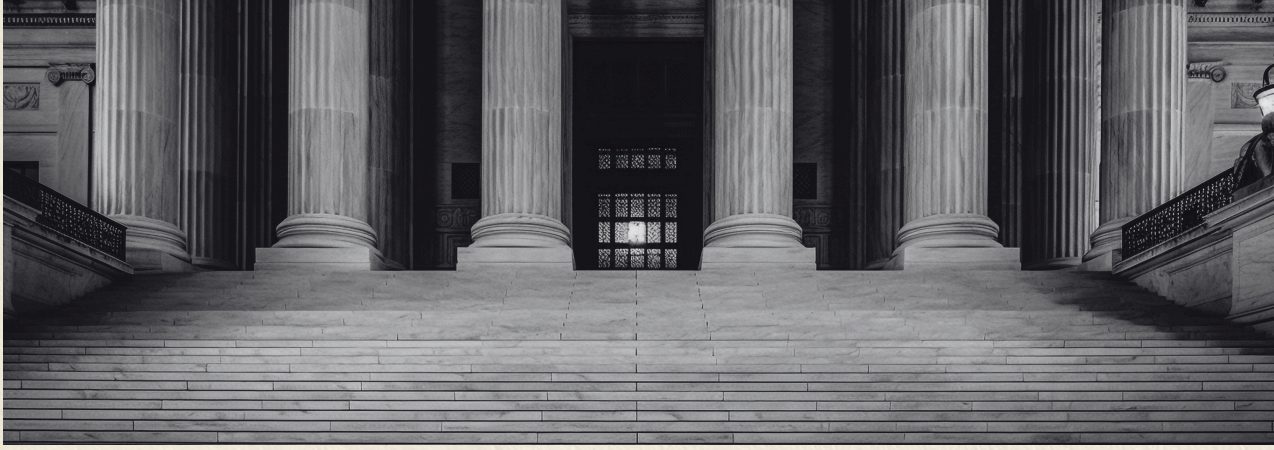

Spor hukukunun özerk yapısını temsil eden Lex Sportiva, uluslararası müsabaka düzenini sağlasa da genel hukukun ve ulusüstü normların üstünde bir alan yaratamaz. Nitekim 1995 tarihli Bosman Kararı, sözleşmesi biten oyuncuların üzerindeki bonservis engelini kaldırarak işçilerin serbest dolaşımı hakkını (TFEU m. 45) zaferle buluşturmuş; kulüplerin oyuncular üzerindeki mutlak vesayetini kırarak transfer sisteminde ilk büyük devrimi gerçekleştirmiştir. 2024 tarihli Lassana Diarra Kararı ise bu süreci tamama erdirerek, sözleşmesini tek taraflı fesheden oyuncular üzerindeki katı FIFA yaptırımlarını hem serbest dolaşıma (TFEU m. 45) hem de rekabet hukukuna (TFEU m. 101) aykırı bularak sistemi ikinci kez sarsmıştır. ABAD'ın Diarra Kararı sonrası FIFA'nın RSTP Madde 17'de yaptığı zorunlu revizyonlar; kusura dayalı sorumluluğa dönülmesi, ispat yükünün eski kulübe yüklenmesi ve muğlak tazminat kriterlerinin kaldırılıp "olumlu zarar" prensibine geçilmesi sonucunu doğurmuştur. Özetle Bosman ve Diarra kararları; spor federasyonlarının özerk kurallarının, çalışma hürriyeti ve serbest rekabet ilkelerinin önüne geçemeyeceğini net bir şekilde kanıtlamıştır. Yeni dönemde transfer sistemi, kulüplerin aşırı vesayetinden sıyrılarak daha şeffaf, öngörülebilir ve hukuk ilkeleriyle uyumlu bir dengeye kavuşacaktır.

[9] Av. Ece Özsu Alpagut, "Avrupa Adalet Divanı'ndan Futbolda Emsal Karar: Lassana Diarra Davası", Erdem & Erdem Bilgi Bankası, Ekim 2024, www.tobbetuhukuk.com (Erişim Tarihi: 28 Temmuz 2026).

YÜKSEK MALİYETLİ İLAÇLARA ERİŞİM HAKKI: KANSER İLACI VE SMA'Lİ ÇOCUKLAR DAVALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Zeynep İltilge Bulut

1. GİRİŞ

İleri teknoloji "akıllı" kanser ilaçları ve Spinal Musküler Atrofi (SMA) gibi nadir hastalıklara yönelik geliştirilen yüksek maliyetli tedavilerin Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından geri ödeme kapsamına alınmaması, günümüzde tıp ve hukukun kesişimindeki en tartışmalı alanlardan birini oluşturmaktadır. Bu durum, salt bir idari işlem veya sosyal güvenlik mevzuatı meselesi olmaktan ziyade; devletin pozitif yükümlülükleri ile kaynak tahsisindeki hassas dengenin sınırlarını zorlayan anayasal bir kriz potansiyeli taşımaktadır.

Özellikle ölümcül seyirli hastalıklarda ilaca erişim, sağlığın iyileştirilmesinin ötesinde yaşamın bizzat sürdürülmesi veya hastanın geri dönüşsüz bir şekilde yatağa bağımlı hale gelmesinin önlenmesi bakımından belirleyicidir. Bu bağlamda, idarenin SUT (Sağlık Uygulama Tebliği) hükümleri veya Fiyatlandırma Komisyonu kararlarına dayanarak tesis ettiği ret işlemlerine karşı hastalar yargı yoluna başvurmakta, geçici hukuki koruma (ihtiyati tedbir/yürütmenin durdurulması) talepleriyle geri dönüşü olmayan bedensel zararları engellemeye çalışmaktadır. Mahkemelerin bu süreçte verdiği kararlar ise, temel hakların korunması ile idarenin mali disiplini arasındaki çatışmanın en somut tezahürüdür.

2. KANSER İLACI KARARLARI VE İHTİYATİ TEDBİRİN SINIRLARI ve EDA AMAÇLI TEDBİR TARTIŞMASI

Medeni usul hukukunda ihtiyati tedbir, asıl hakkın yargılama süresince tehlikeye girmesini, yargılamanın uzun sürmesi sebebiyle doğabilecek telafisi güç veya imkansız zararları önlemek ve nihai hükmün fiilen etkisiz kalmasını engellemek amacıyla öngörölmüş bir geçici hukuki koruma türüdür. Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 389/1, bu amacı "gecikme sebebiyle sakınca veya ciddi zarar" ihtimali üzerinden normatif bir eşiğe bağlarken; HMK m. 390/3, tedbir isteyen tarafın esasla ilişkin haklılığını "yaklaşık ispat" düzeyinde ortaya koymasını zorunlu kılar [1].

Kanser tedavisinde kullanılan Lenvima 10 mg (Lenvatinib) isimli ilacın SGK tarafından karşılanmaması üzerine açılan ve emsal teşkil eden bir davada (Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, 2024/6734 E., 2024/12498 K., 06.12.2024), ilk derece mahkemesi SGK'nın ret işlemini tedbirin durdurmuş ve ayrıca ilaç bedelinin üç ay süreyle, ileride haksız çıkacak tarafa yükletilmek üzere SGK tarafından kesintisiz ve ücretsiz karşılanmasına karar vermiştir. Somut olaydaki bu yaklaşım, geçici korumanın klasik "mevcut durumun dondurulması" (teminat amaçlı tedbir) işlevini aşarak, doğrudan hakkın ifasını sağlayan "eda amaçlı ihtiyati tedbir" niteliğine büründüğünü göstermektedir.

Yargıtay kararlarında altı çizildiği üzere, ihtiyati tedbirin geçici niteliğine rağmen yanlış ve gerekçesiz kurulması hâlinde idare (davalı kurum) açısından "davayı kaybetmiş gibi" fiili sonuçlar doğurma riski vardır. Nitekim ilaç bedelinin ödenmesine karar verilip hasta ilacı kullandıktan sonra davanın esastan reddedilmesi halinde, tüketilmiş bir ilacın iadesi fiilen imkansızdır; bedelinin tahsili ise çoğu zaman hastanın veya mirasçılarının mali gücünü aşmaktadır. Bu nedenle yüksek mahkeme, tedbirde aranan "yaklaşık ispat" şartının, yalnızca davanın kazanılma ihtimalini değil, ilacın "tıbbi zorunluluğuna" dair kesin ve inandırıcı hekim/kurul raporlarıyla desteklenen bir kanaat oluşturacak düzeyde gerçekleşmesi gerektiğini belirtir. Lenvima uyumsuzluğu, telafisi güç zararları (ölüm riski) önleme fonksiyonu ile tedbirin esaslı peşinen çözen bir karara dönüşmesi riskinin hukuki dengesini yansıtmaması bakımından kritik bir mihenk taşıdır.

[1] Arslan, R., Yılmaz, E., Taşpınar Ayvaz, S., Hanağası, E. (2023). Medeni Usul Hukuku. 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara.

3. ANAYASAL DÜZLEM, NORMLAR HİYERARŞİSİ VE ULUSLARARASI HUKUK ÇERÇEVESİ

İlaça erişim hakkı, anayasal hukuk sistematğinde birbirine bağlı, zaman zaman da gerilim içinde olan iki katmanlı bir normatif ilişkiye oturmaktadır. Birinci katman, Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen "kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" ve en temel hak olan yaşama hakkıdır. Devlet, yaşam hakkını yalnızca negatif statüde (ihlal etmeme) korumakla kalmaz; bireyin öngörülebilir, açık ve yakın riskler karşısında yaşamını sürdürebilmesi için gerekli tıbbi, hukuki ve fiili mekanizmaları kurmak ve işletmekle de (pozitif yükümlülük) sorumludur.

İkinci katman ise Anayasa'nın 56. (sağlık ve çevre hakkı), 60. (sosyal güvenlik hakkı) maddeleri ile tüm bu sosyal ve ekonomik hakların devlet açısından sınırını çizen 65. maddesi (devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları) arasındaki dengedir. Anayasa m. 65, devlete bu ödevlerini "mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde" yerine getirme imkanı tanır. Ancak, anayasa yargısı ve doktrinindeki baskın örüşe göre; idarenin "mali kaynakların kısıtlılığı" savunması somut, nesnel ve şeffaf verilerle ispatlanmadığı müddetçe, yaşam hakkı gibi mutlak bir çekirdek hak karşısında tek başına bir ret gerekçesi yapılamaz.

Bu noktada Anayasa m. 13'te yer alan "temel hak ve hürriyetlerin ancak kanunla sınırlanabileceği" kuralı devreye girmektedir. Yaşam hakkını ve bedensel bütünlüğü doğrudan etkileyen hayati ilaçların geri ödemesinin, kanuni bir düzenleme yerine idarenin alt düzenleyici işlemleriyle (SUT, Fiyatlandırma Komisyonu Kararları vb.) sınırlandırılması, "kanunilik" ilkesi ve "hakkın özüne dokunma" yasağı bakımından ciddi sorunlar barındırmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) m. 2 (yaşam hakkı) bağlamında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları da, devletin sağlık harcamalarında belirli bir takdir marjına sahip olduğunu kabul etmekle birlikte; alternatif tedavisi olmayan, etkinliği bilimsel olarak kanıtlanmış ve kullanılmaması hâlinde kişinin yaşamını açıkça tehlikeye sokan durumlarda bu takdir yetkisinin daraldığına ve devletin koruyucu adımlar atması gerektiğine hükmetmektedir.

4. SMA HASTALIĞININ TIBBİ BOYUTU, SUT KAOSAMI VE İDARENİN YAKLAŞIMI

Spinal Musküler Atrofi (SMA), motor nöronları etkileyerek istemli kas hareketlerini sağlayan sinir hücrelerinin dejenere olmasına ve kasların giderek zayıflayarak (atrofi) fonksiyonunu yitirmesine neden olan otozomal resesif geçişli, kalıtsal ve ilerleyici bir hastalıktır. SMN1 (survival motor neuron 1) genindeki mutasyon veya eksiklikten kaynaklanan bu rahatsızlık, dünyada 10.000'de bir, ülkemizde ise genetik geçiş özellikleri ve akraba evliliklerinin de etkisiyle ortalama 6.000'de bir gibi oldukça yüksek bir sıklıkta görülmektedir. Hastalığın en yaygın ve semptomları itibarıyla en yıkıcı türleri, erken bebeklik döneminde ortaya çıkan Tip-1 ve Tip-2'dir.

SMA hastalığının kesin bir "şifası" olmamakla birlikte, günümüzde hastalığın genetik altyapısına müdahale ederek seyrini durduran veya yavaşlatan, böylece hastaların motor fonksiyon kazanmasını ve solunum cihazından bağımsız yaşamasını sağlayan üç temel molekül Amerikan Nöroloji Akademisi ve FDA (Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi) başta olmak üzere global otoritelere onaylanmıştır: Nusinersen etken maddeli Spinraza (etkililik: %61), Risdiplam etken maddeli Evrysdi (etkililik: %88) ve Onasemnogene abeparvovec etken maddeli Zolgensma gen terapisi (etkililik: %95).

Klinik etkililiği son derece yüksek olan Zolgensma ve Evrysdi gibi ilaçlar, maliyetlerinin yüksekliği (özellikle Zolgensma'nın 2 milyon doları aşan tek dozluk tedavi bedeli) sebebiyle SGK tarafından henüz rutin geri ödeme listesine (EK-4/A) alınmamıştır. İdare, yalnızca Spinraza (Nusinersen) isimli ilacı 2017 ve 2019 yıllarında yapılan SUT değişiklikleriyle belirli tipler (Tip-1, 2, 3) için geri ödeme kapsamına dâhil etmiştir. Ancak bu ilacın hastaya verilmesi, SUT m. 4.2.49.B bendi uyarınca oldukça sert ve kümülatif şartlara bağlanmıştır.

SUT'taki bu şartlar; hastalığın 5q-SMA olduğunun genetik testle doğrulanması, SMN2 kopya sayısının belli aralıklarda olması ve başlangıç kriterleri olarak hastanın mekanik solunum desteğine ihtiyaç duymaması, yutma refleksinin normal olması gibi parametreleri içerir. Ayrıca, ilacın bel suyuna (intratekal) enjekte edilmesi zorunluluğu nedeniyle; lomber ponksiyon uygulamasını engelleyecek şant, menenjit, viral ensefalit veya hipoksik doğuma bağlı nörolojik sekel bulunmaması (dışlama kriterleri) kesin olarak aranmaktadır. Tüm bu süreç, aralarında çocuk nörolojisi, ortopedi veya beyin cerrahisi uzmanlarının bulunduğu üçüncü basamak sağlık kurulu raporu ile periyodik (örneğin ilk 4 doz yükleme, sonrasında idame dozlar için skrolama testlerindeki artış şartı) olarak belgelendirilmek zorundadır.

5. SMA'LI ÇOCUKLARIN DAVALARI VE YARGI UYGULAMASI

Spinraza ilacının uygulama zorlukları (örneğin skolyoz gelişen hastalarda omuriliğe enjeksiyonun imkansızlaşması) ve SUT'ta belirtilen puanlama kriterlerini karşılayamadığı için tedavisi kesilen hastalar ile Zolgensma tedavisini talep eden ancak SGK tarafından başvurusu reddedilen aileler, idareye (özellikle Sağlık Bakanlığı ve SGK aleyhine, 09.09.2017 tarihli Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu kararının iptali istemiyle) idari yargıda çok sayıda dava açmışlardır.

Ancak bu hak arama mücadelelerinde Danıştay, idari yargının yetki sınırları ve usuli kurallar ekseninde oldukça şekilci bir yaklaşım sergilemiştir. Örneğin Danıştay 10. Dairesi (2019/711 E., 2022/5948.; 2019/7167 E., 2023/6570 K. sayılı kararları vb.) ve İdari Dava Daireleri Kurulu (2023/457 E., 2024/631 K.), bu talepleri genellikle usulden veya esastan reddetmiştir. Ret kararlarının en belirgin ortak gerekçesi; 01.02.2019 tarihli SUT değişikliği ile (SMA Tip-2 ve Tip-3 için de belirli kriterlerin sağlanması şartıyla) Spinraza ilacının bedelinin kurumca karşılanacağını düzenlendiği, davacıların bu yeni hukuki durum karşısında yeniden SGK'ya başvurmaları gerektiği şeklindeki "idari işlemlerin yenilenmesi" argümanıdır.

Benzer bir katı usul yaklaşımı Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru kararlarında da görülmektedir. Yüksek Mahkeme, 22.02.2022 tarihli ve 2021/7083 başvuru numaralı kararında, hastaların henüz idare mahkemelerinde devam eden yargısal süreçleri tamamlamadan doğrudan AYM'ye gelmeleri gerekçesiyle başvuruyu "olağan başvuru yollarının tüketilmemesi" nedeniyle kabul edilemez bulmuştur. Bu yargısal tutum; hastalığın hızlı ve yıkıcı ilerleyişi ile idari yargılama sürelerinin uzunluğu arasındaki asimetriyi gözetmemekte, "geç gelen adaletin, kaybedilmiş bir yaşama" dönüştüğü gerçeğiyle çelişmektedir.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kanser ilacı kararları ve SMA davaları bütüncül bir perspektifle ele alındığında; Türk yargı sisteminin Anayasa m. 17'de güvence altına alınan "yaşam hakkı" ile m. 65'te düzenlenen "devletin mali kaynaklarının sınırları" ilkesi arasında otomatik bir hiyerarşi kurmaktan kaçındığı, meseleyi somut olayın tıbbi verileri üzerinden çözmeye çalıştığı görülmektedir. Yüksek maliyetli ilaç davalarında, bir sosyal güvenlik kurumu harcamasını bireyin menfaatine zorunlu kılan yegâne unsur; salt bir hastalık tanısı değil, söz konusu ilacın "tıbbi ve hayati zorunluluğunun", alternatif ve daha ucuz yöntemlerin yetersizliğinin yetkili hekim kurullarınca güçlü bilimsel kanıtlarla ortaya konmasıdır.

Gelinen noktada hukuki çözüm; ne devletin kaynaklarını sınırsızca tüketime açmak ne de katı bürokratik engellerle vatandaşını ölüme terk etmektir. İdeal olan model, idarenin "bütçe kısıtı" savunmasını genel geçer söylemlerden (örn. SBB Bütçe Tahminleri [2]) çıkarak şeffaf ve denetlenebilir verilerle sunmaya mecbur bırakıldığı, davacının ise hakkını yaklaşık ispat standardına uygun tıbbi verilerle savunduğu adil bir "denge testinin" inşasıdır. Ayrıca, nadir hastalıklar ve akıllı ilaçlar için, SUT değişiklikleri gibi idari düzenlemelerin hantallığını aşacak, salt tıbbi ve farmakolojik etkinliği baz alarak hızlı karar verebilen bağımsız, multidisipliner kurulların (Sağlık Hukuku İhtisas Komisyonları) kurulması yasal bir ihtiyaçtır. Aksi takdirde, temel hakların kâğıt üzerinde kalması önlenemeyecek, hukuk devleti ilkesinin sosyal devlet vasfı zedelenmeye devam edecektir.

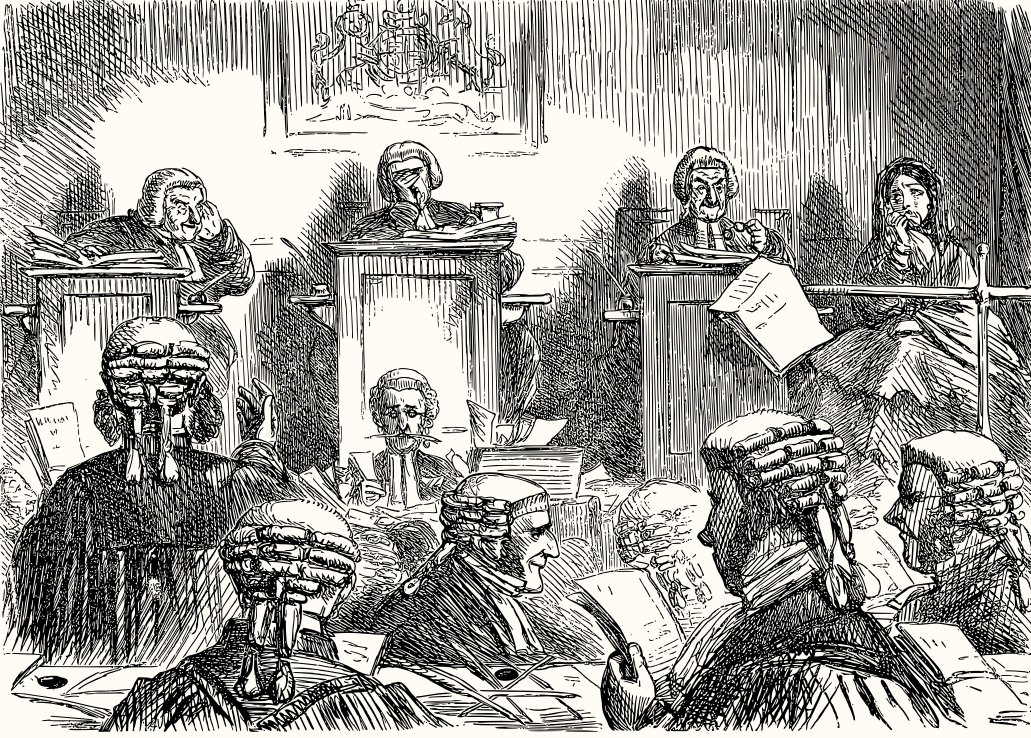
KAYNAKÇA

- Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder / Taşpınar Ayvaz, Sema / Hanağası, Emel. Medeni Usul Hukuku. 10. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Anayasa Mahkemesi. 22.02.2022 tarihli ve 2021/7083 başvuru numaralı karar.
- Danıştay 10. Daire. 21.04.2022 tarihli ve 2019/7069 E., 2022/2291 K. sayılı karar.
- Danıştay 10. Daire. 13.12.2022 tarihli ve 2019/711 E., 2022/5948 K. sayılı karar.
- Danıştay 10. Daire. 07.11.2023 tarihli ve 2019/7167 E., 2023/6570 K. sayılı karar.
- Danıştay 10. Daire. 07.11.2023 tarihli ve 2019/7220 E., 2023/6571 K. sayılı karar.
- Danıştay 15. Daire. 26.12.2017 tarihli ve 2017/3809 E., 2017/7730 K. sayılı karar.
- Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu. 20.03.2024 tarihli ve 2023/457 E., 2024/631 K. sayılı karar.
- Yargıtay 10. Hukuk Dairesi. 06.12.2024 tarihli ve 2024/6734 E., 2024/12498 K. sayılı karar.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982).
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.
- Sosyal Güvenlik Kurumu. Sağlık Uygulama Tebliği (SUT).
- Sosyal Güvenlik Kurumu. 01.02.2019 tarihli ve 30673 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. 2026 Yılı Genel Bütçeli İdareler Ekonomik Kod İcmali ile 2027–2028 Gider Tahminleri.
- Memorial Sağlık Grubu. Spinal Musküler Atrofi (SMA) Hastalığı Nedir? <https://www.memorial.com.tr/hastaliklar/atrofi-nedir> Erişilme Tarihi: 10.12.2026
- American Academy of Neurology. Spinal Muscular Atrophy Treatments and Clinical Effectiveness Reports.

[2] T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2025). 2026 Yılı Genel Bütçeli İdareler Ekonomik Kod İcmali ile 2025–2026 Gider Tahminler,

Haksız Fiilde Gelecek Zararının Tespiti: Erzurum BAM Kararı İncelemesi

I. Giriş

Tazminat hukuku, bir kişinin hukuka aykırı eylemi sonucu zarar görenin malvarlığındaki azalmayı gidermeyi amaçlayan temel bir alandır. Bu alanın en kritik meselelerinden biri, tazminatın hangi ay itibarıyla belirleneceği ve özellikle geleceğe dönük kayıpların (gelecek zarar) tazmin edilip edilmeyeceği sorundur. Bu yazıya (ödeve) konu olan yargısal ifadeler, bu üç temel zaman unsurunu ve yaklaşımı özetlemektedir. “ ‘Hüküm anı dikkate alınmaz’, ‘Olay anı dikkate alınır’, ‘Gelecek zarar henüz doğmadığı için dikkate alınmaz’ kararı isabetli midir?”

Bu yazı, Türk Borçlar Kanunu hükümleri, yerleşik Yargıtay içtihadları, doktrin ve özellikle Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi (BAM) 1. Hukuk Dairesi’nin 16.10.2020 tarihli kararına konu olan somut olay (telef olan hayvanların bedeli ve mahrum kalınan süt bedeli talebi) çerçevesinde, söz konusu yaklaşımın hukuki isabetini biraz daha eleştirel kalan bir yöntemle tahlil edecektir.

II. Hukuk, Zemin: Zararın Belirlenmesine İlişkin Temel İlkeler

Haksız fiil sorumluluğunda tazminatın belirlenmesi, TBK m. 51 hükmü be iki temel ilke üzerine kuruludur: (1) Tam Tazmin İlkesi ve (2) Hâkimin Takdir Yetkisi.

A. Tam Tazmin (Totalreparation) İlkesi

Tam tazmin ilkesi, zarar gören malvarlığının, zarar verici eylem gerçekleşmemiş olsaydı bulunacağı duruma getirilmesini emreder. Bu, zarar görenin sadece mevcut kaybından (doğrudan zarar) değil, aynı zamanda gelecek kayıplarının da tazmin edilmesini gerektirir. Zarar, sadece maddi eksilme (fiili zarar) değil, aynı zamanda yoksun kalınan kazancı (kar kaybı) da içerir (TBK m. 50/1). Bu ilke, zararın eksiksiz giderilmesini zorunlu kılar.

B. Hâkimin Takdir Yetkisi ve Tazminatın Biçimi

TBK m. 51, hâkime tazminatın belirlenmesinde geniş bir takdir yetkisi vermektedir: “Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önünde alarak belirler.” Bu yetki, hâkimin somut olayın özelliklerine göre tazminatın para ile (ekonomik tazmin) veya aynen (naturalrestitution) olup olmayacağına karar vermesini içerir. Zararın sürekli nitelikte olması durumunda, aynı maddenin üçüncü fıkrası gereği, hâkim gelecekteki kayıpların irat (sürekli ödeme) şeklinde ödenmesine de hükmedebilir.

II. Zararın Hesaplanma Zamanı Sorunu: Olay Anı, Hüküm Anı ve Değerlendirme

Tazminatın belirlenmesinde dikkate alınması gereken en temel iki zaman dilimi olay anı ve hüküm anıdır.

A. Olay Anının Rolü: Zararın Doğuşu

“Olay anı dikkate alınır” ifadesi, zararın doğduğu ve tazminat yükümlülüğünün doğduğu anı göstermesi açısından kısmen isabetlidir. Haksız fiil sorumluluğunda; borç, fiilin doğduğu anda doğar. Bu sebepleri tazminatın başlangıcındaki miktarı ve zararın niteliği olay anı itibarıyla tespit edilir. Erzurum BAM kararına konu olayda, telef olan ineklerin bedeli yerel mahkemece “olay tarihi itibarıyla” tespit edilmiştir ki, bu yaklaşım doğrudur.

B. Hüküm Anının Kritik Önemi: Tazminatın Güncellenmesi

“Hüküm anı dikkate alınmaz” ifadesi, hukuk, olarak kesinlikle isabetsizdir. TürkHukuku’nda hâkim, tazminata karar verirken zararın hüküm tarihine kadar olan değerini dikkate almak zorundadır. Bunun temel nedeni şunlardır:

(1) Tam Tazmin ve Para Değerindeki Değişim: Tazminatın sadece olay anındaki değeriyle sınırlandırılması, enflasyon ve paranın satın alma gücündeki değişimler nedeniyle zararın tam olarak giderilmesini engeller. Yargıtay, özellikle yüksek enflasyon dönemlerinde, zararın hüküm anına en yakın tarihteki güncel değerinin esas alınmasını bir zorunluluk olarak kabul etmiştir. Bu yaklaşım, zarara olay tarihinden itibaren faiz işletilse dahi, zararın gerçek değerinin korunması ilkesinin bir gereğidir.

(2) Sürekli Zararların Peşin Değeri: Gelecek zararların (iş gücü kaybı, destekten yoksun kalma) hesaplanmasında, zararın tamamı bilimsel yöntemlerle hesaplandıktan sonra, hüküm tarihindeki peşin sermaye değerine indirgenerek belirlenir. Bu hesaplama, doğrudan hüküm anını merkeze alır.

III. Gelecek Zarar Kavramı ve “Doğmamış Zarar” Gerekçesinin Hukuki Değerlendirmesi

A. Gelecek Zararın Kapsamı

Gelecek zarar, genellikle cismani zararlarda (iş göremezlik, tedavi masrafları) ve destekten yoksun kalma tazminatında ortaya çıkmakla birlikte, Erzurum BAM kararına konu olduğu üzere, işletmenin gelir kaybı gibi ticari zararlarda da söz konusu olabilir. Olaydaki mahrum kalan süt bedeli, ölen ineklerin yaşayacağı süre boyunca elde edilmesi beklenen ve haksız fiil nedeniyle kaybedilen kar kaybı niteliğinde bir gelecek zarardır.

B. “Gelecek Zarar Henüz Doğmadığı İçin Dikkate Alınmaz” İfadesinin Eleştirisi

Bu ifade, tazminat hukuku doktrini ve yerleşik içtihadlar karşısında esas itibarıyla isabetsiz ve hatalı bir gerekçelendirme değildir.

Haksız Fiilde Gelecek Zararının Tespiti: Erzurum BAM Kararı İncelemesi

(1) Öngörülebilirlik ve Hesap Edilebilirlik: Türk Hukuku, gelecekteki zararın mümkün olması değil, muhtemel olması ve objektif olarak hesaplanabilir olması koşuluyla tazmin edilmesini kabul eder. Kaybedilen sütün miktarı, ineklerin verim yaşı, piyasa fiyatları gibi bilimsel verilerle (bilirkişi raporu) hesaplanabilir.

(2) TBK m. 51/III'ün Amacı: Kanun koyucunun TBK m. 51/III ile irat/peşin sermaye değeri şeklinde tazminat öngörmesinin temel nedeni, sürekli ve geleceğe yayılan zararların toptan tazminini sağlamaktır. Bu, zararın fiilen doğmasını bekleme zorunluluğunu ortadan kaldırır. Aksi takdirde, destekten yoksun kalma tazminatı gibi hayat boyu süren zararların tazmin edilmesi mümkün olmazdı.

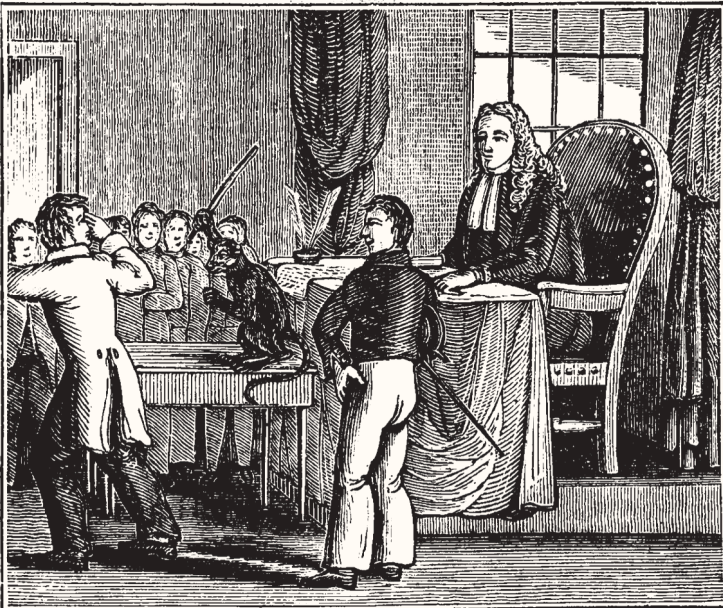
(3) BAM Kararındaki Hata: Erzurum BAM kararında, yerel mahkemenin "gelecek zarar henüz doğmadığı için bunun hükme esas olacak şekilde hesap edilmesi mümkün olmadığından..." gerekçesiyle süt bedeli talebini reddetmesi, yukarıda açıklanan yerleşik hukuk ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir. Gelecek zarar, teknik ve bilimsel yöntemlerle (örneğin işletme defterleri ve ziraat mühendisliği hesapları) hesaplanabilir nitelikte olduğu sürece, reddedilmesi tam tazmin ilkesine aykırıdır.

IV. Sonuç

İncelenen yargısal ifade, haksız fiil tazminat hukukunun temel ilkeleriyle ciddi çelişkiler barındırmaktadır.

- "Hüküm anı dikkate alınmaz" yaklaşımı, paranın satın alma gücü kaybını ve faizi göz ardı ettiği için Tam Tazmin İlkesi'ne aykırıdır.
- Olay anı dikkate alınır" yaklaşımı, zararın başlangıç anını tespit etmesi açısından doğru olsa da, tazminatın nihai değerini belirlemede tek başına yeterli değildir.
- "Gelecek zarar henüz doğmadığı için dikkate alınmaz" yaklaşımı ise, TBK m. 51'de düzenlenen irat veya peşin sermaye değeri şeklinde tazminat imkanını yok saymakta ve özellikle destekten yoksun kalma veya sürekli gelir kaybı gibi hesaplanabilir zararların tazminini engellediği için en temel hukuki isabetsizliği teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, Erzurum BAM kararına konu olan somut olaydaki yerel mahkemenin, gelecekteki gelir kaybını (mahrum kalınan süt bedeli) "doğmamış zarar" gerekçesiyle reddetmesi, hukuki isabetten uzaktır. Türk Borçlar Hukuku, zararın tamamını ve güncel değerini karşılamayı esas aldığından, doğru olan yaklaşım; zararın olay anında doğduğu kabul edilmekle birlikte, hüküm anındaki güncel değeri ile birlikte, öngörülebilir gelecek zararların da bilimsel yöntemlerle peşin sermaye değeri olarak hesaplanıp tazmin edilmesidir.

İPEK KIRDÖK

KÜLTÜR
SANAT

Boulevard Montmartre (Pissarro, 1897)

KARTPOSTAL

Uçsuz bucaksız, vahşi, belirsizliklerle dolu bu
hayatta koşuyorsun,
Ama nereye gidiyorsun?
Bu ıssız dünyada, dalgalı denizlerde ne arıyorsun?

Gözyaşı olacak bu dünyada,
Her şey biter mi sanıyorsun?
Mutluluğu arayan hayatlar,
Aslında hüznü arayanlar,
O gülen çiçekler ve o ağlayan kuşlar
Hepsinin kaderi aynı.

Bu sefil hayata dalmış bir şekilde yaşamak,
Sonsuz döngüden kaçamamak,
Bu uzaklara uzanan hayat boşuna.
Kandırılıyorsun, bilmiyor musun?

Bu dünyadaki her şey senin için.
Sen olmadıktan sonra hiçbir şey yok.

Ayşe Varen Aslan

Ankara / Türkiye

2026

YALNIZLIK EN DALGALI DENİZ
GEÇİLMEZMİŞ KIRIK SANDALLA
AŞK, DÜMENİYMİŞ KALBİN
GÖZLER, KUZEY YILDIZIYMİŞ

AŞK DİYE DİYE GEÇERMİŞ,
YEKPAZE ZAMANIN SANİYELERİ
KALP ÜŞÜRMÜŞ GECELERİ
SESİ DUYULMAZ, ÜSTÜ ÖRTÜLMEZMİŞ

KADER MAHKUMUYMUŞ KALP
UYUYAMAZMIŞ GÜN BATINCA,
ÜŞÜŞÜRMÜŞ PENCEREYE
YARINI DÜŞÜNÜR, YARINI İZLERMİŞ

KÜBRA BURAN

ASK KOLAY OLMALIDIR

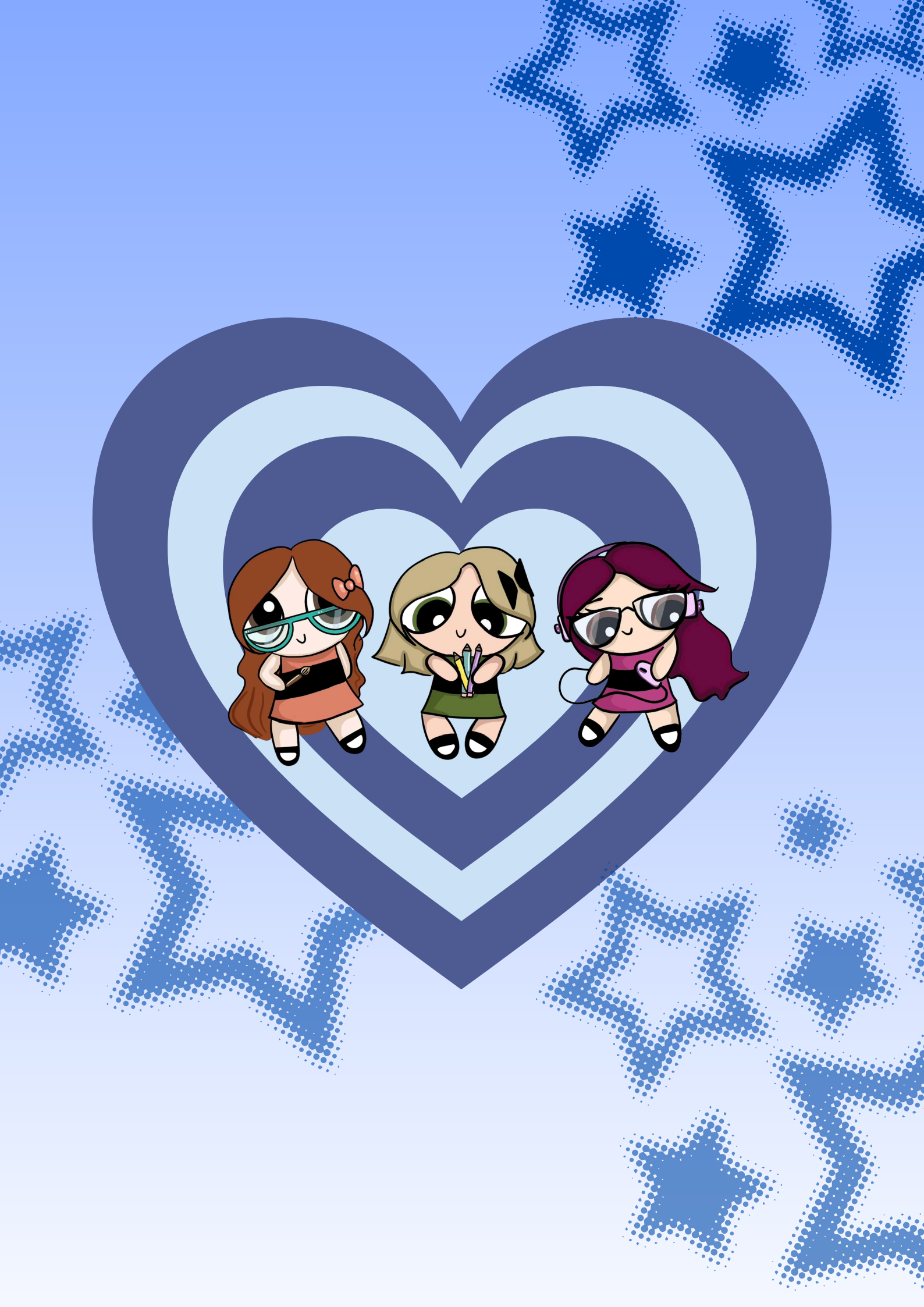
Normalde müzikal şeklinde olan filmlerden hoşlanmam ve izlemem ama çok sevildiği için şans vermek istemişim. Filmdeki müzik ve müziğin sahnedeki duygularla paralel olması izleyici deneyimi için çok değerli. Filmdeki kıyafetler ve tonlarının duyguların yansıması olması tabii ki de filmi daha anlamlı ve üstüne cidden düşünülmüş olduğunu gösteriyor ama ben filmde çıkarımlarım hakkında konuşmayı tercih ederim.

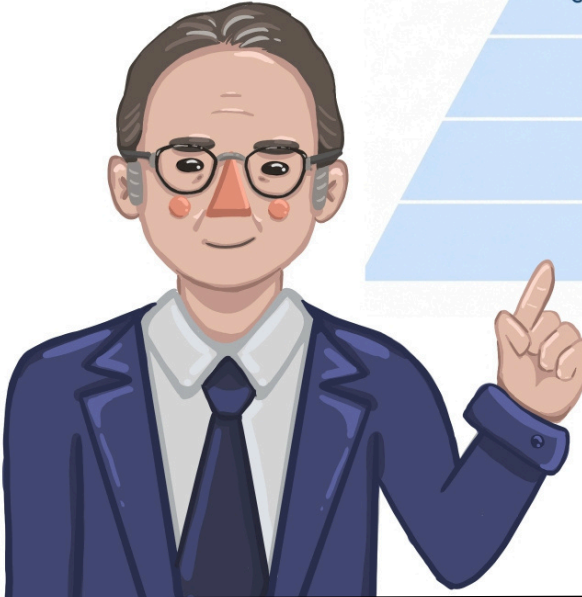
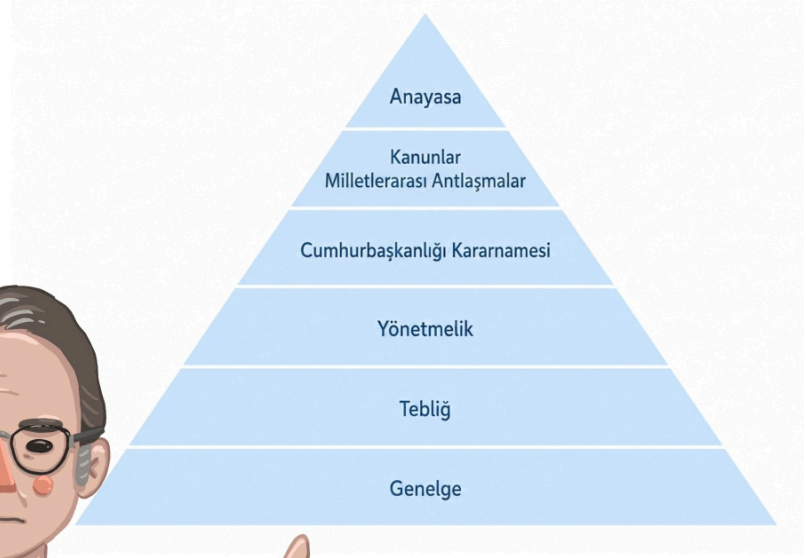
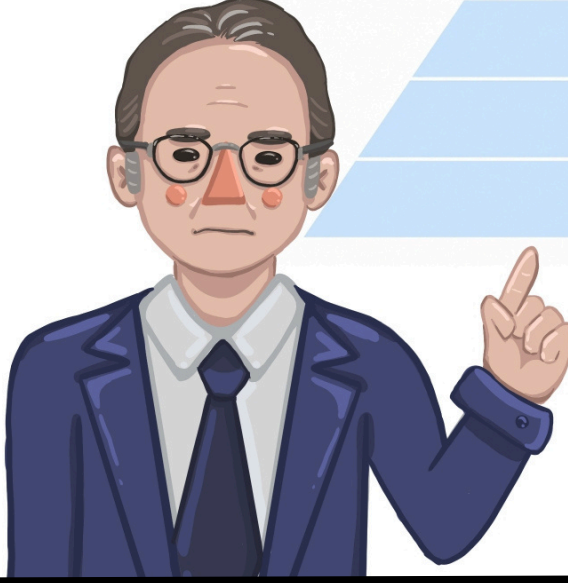
Aşk kolay olmalıdır, birisini gerçekten ruh eşiniz ise doğru zamanda doğru insan olmalıdır. Doğru insan yanlış zamana inanan bir insan değilim. Son sahnede birkaç hata yapmasalardı hayatlarının nasıl olabileceğine dair bir kesit gördük ama tabii ki de gerçek hayat böyle değil. Sebastian ve Mia seneler geçtikten sonra, hayallerindeki hayata ulaştıktan sonra birbirlerinin ruh eşi haline gelmiş olabilirler ancak zaman geri dönmez bu yüzden de yaptığımız hataları geri alamayız ve zaman geçtikten sonra karşındakinin doğru kişi olduğunu düşünsen de artık çok geç.

Onlar için de durum buydu birbirlerine yaptıkları yanlışlar olmasaydı hayatları nasıl olurdu gördük gerçekten de çok tatlı bir aşk yaşarlardı ancak gerçek şu ki bizler insanız ve günün sonunda kendi başımayız ve bizlerin hayatı kendi etrafımızda dönüyor ve bu hayatı sürdürürken karşımızdakini kırıyoruz, hata yapıyoruz ve üzüyoruz. Zaten bizi insan yapan şey de benmerkezci olmamız ve hata yapmamız ancak Sebastian ve Mia gerçekten ruh eşi olsaydı mutlu olmaları için hayallerini gerçekleştirene kadar beklemeleri gerekmezdi. Kendi hayallerinin peşinden koşarken birbirlerini kırmış olsalar da gerçek ruh eşi olsalardı bu hatalar göz ardı edilebilirdi. Evet, Sebastian ve Mia birbirlerine aşıkı ve çok güzel bir romantik ilişkiye sahiplerdi ancak bazen aşk yetersiz kalır. İnsanlar olarak her şeyin çözümünün kolay olduğunu ve aşık olduğumuzda her şeyin düzeleceğine inanırız maalesef ki aşk hayata tutunma enerjisi verirken bize bir yandan da birçok sorumluluk yükler ve bir süre sonra bu sorumluluklar çok ağır gelir ve aşık bile olsak karşımızdaki ile ilişkiyi yürütmek mümkün olmaz bu yüzden de incelememin başında aşk kolay olmalıdır yazdım. Aşk kolay olmalıdır, hayatın getirdiği yoğun sorumluluklar ve bunun üstüne romantik ilişkilerin sorumlulukları eklendiğinde siz kambur bırakan bir nevi bel fıtığı olacağınız bir duruma düşersiniz. Bel fıtığı omurların arasına sinirlerin sıkışması ile olur ve ağır şeyler kaldırdığınızda inanılmaz bir acı çekersiniz. İşte hayatın yoğun sorumluluklarını taşıırken sizin yanınızda olacak ve omurlarınıza yüklenen ağırlığı azaltacak birisine ihtiyacımız var. Bir süre bu ağırlığa ve acıya katlanıp kambur şekilde yürüyebiliriz ancak bu acıyı bazen yanlış insanla paylaşırsınız ve bu yüzden de aşkın yüklediği sorumlulukla kalkamayacağımız bir yükün altına gireriz ve sıkışan sinirlerle yaşadığımız acıyı kaldıramayıp aşık olduğumuz kişi ile ilişkiyi yürütemeyiz.

Yani aşık olsak da bazen çok ağır bir yükün altına gireriz ancak karşınızdaki gerçekten ruh eşiniz ise bu yükü paylaşır ve acı içinde yaşamayız ve hayatımızı kolaylıkla süreriz. Mia ve Sebastian gerçekten ruh eşi olsalardı aşkları kolay olurdu. Hayallerini gerçekleştirmeye çalışırken birbirlerinin omuzlarında olan yükü paylaşırlardı ve filmin sonunda gördüğümüz mutlu hayatı yaşayabilirlerdi. Keşke gerçek ruh eşleri olsalardı ve hayatlarını keşkelerle doldurmak zorunda olmasalardı. Bu yüzden aşk kolay olmalıdır ve hayatımızı sürerken bizi keşkelerle doldurmamalıdır.

VERDA YESİL

eyy.

Miray Seyyar & Ahmet Melih Yalçınkaya

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk 3. Sınıf Öğrencisi

Ankara, Türkiye · [İletişim Bilgileri](#)

697 takipçi · [500 bağlantı](#)

81 Ortak Bağlantı: İrem ÇAKIR, Ege DENİZ ve 79 diğer kişi

**TOBB Ekonomi ve Teknoloji
Üniversitesi**

**Gerçek kurum ve sitelerle ilişkisi yoktur.*

Mesaj

Daha Fazla

Studio Legale De Capoa

2 gün

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nin diğer üniversitelerden ayrılan en önemli özelliklerinden biri olan Ortak Eğitim Programı, öğrencilerin henüz mezun olmadan meslek hayatını yakından tanınmasına ve teorik bilgilerini uygulamayla pekiştirmesine imkân sağlamaktadır. Ortak eğitim dönemine yaklaşan birçok arkadaşımız gibi biz de tercih sürecinde çeşitli soru işaretleri ve kararsızlıklar yaşadık.

Bu nedenle, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileri olarak Danıştay bünyesinde tamamladığımız ortak eğitim sürecine ilişkin deneyimlerimizi paylaşmanın, tercih dönemindeki arkadaşlarımıza yol gösterici olacağını düşündük. Yazımızın amacı, Danıştay'daki çalışma düzenini, yürütülen faaliyetleri ve bu sürecin bizlere kattığı akademik ile mesleki kazanımları ilk elden aktarmaktır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki Danıştay, yalnızca idare hukuku ve idari yargılama alanına ilgi duyan öğrenciler için değil; hukuki muhakeme becerisini geliştirmek, yüksek yargının işleyişini yakından tanımak ve karar alma süreçlerini gözlemlemek isteyen her hukuk öğrencisi açısından son derece nitelikli bir öğrenme ortamı sunmaktadır.

Staj sürecimiz boyunca çeşitli dava dosyalarını inceleme, mevzuat ve içtihat araştırmaları yapma, hukuki değerlendirme notları hazırlama, raportör hâkimlerin yürüttüğü dosya inceleme süreçlerini gözlemleme ve uyuşmazlıkların hukuki boyutunu değerlendirme fırsatı elde ettik. Özellikle farklı idare hukuku uyuşmazlıklarının yüksek yargı denetiminden nasıl geçtiğini görmek, fakültede edindiğimiz teorik bilgileri somut olaylar üzerinden değerlendirmemize önemli katkı sağladı.

Bunun yanı sıra, Danıştay dairelerinde gerçekleştirilen heyet toplantılarına katılma imkânı bulduk. Raportör hâkim tarafından sunulan dosyaların heyet üyeleri tarafından hukuki açıdan değerlendirilmesi, farklı görüşlerin tartışılması ve kararların ortak bir hukuki değerlendirme sonucunda şekillenme sürecini yakından gözlemlemek, yüksek yargının karar alma mekanizmasını anlamamız açısından son derece öğretici bir deneyim oldu. Fakültede teorik olarak öğrendiğimiz hukuki muhakeme, gerekçelendirme ve içtihat oluşturma süreçlerini uygulamada görmek mesleki bakış açımızın gelişmesine önemli katkı sağladı.

Ayrıca uygun görülen dosyalarda duruşmaları takip etme fırsatı da elde ettik. Taraf vekillerinin beyanlarını, heyetin duruşmayı yönetme usulünü ve yargılama sürecinin işleyişini yerinde gözlemlemek, idari yargının uygulamasını teorik bilgilerin ötesinde deneyimlememizi sağladı. Duruşmalarda ileri sürülen hukuki argümanlar ile heyetin yaklaşımını birlikte değerlendirebilmek, özellikle hukuki analiz ve muhakeme yeteneğimizin gelişmesine katkıda bulundu.

Miray Seyyar & Ahmet Melih Yalçınkaya

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk 3. Sınıf Öğrencisi

Ankara, Türkiye · [İletişim Bilgileri](#)

697 takipçi · [500 bağlantı](#)

[E](#) 81 Ortak Bağlantı: İrem ÇAKIR, Ege DENİZ ve 79 diğer kişi

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

**Gerçek kurum ve sitelerle ilişkisi yoktur.*

Mesaj

Daha Fazla

Kendi adımıza konuşmak gerekirse, fakültede zaman zaman teorik yönü ağır basan İdare Hukuku ve İdari Yargılama Usulü Hukuku derslerinin uygulamadaki karşılığını görmek, bu derslere bakış açımızı önemli ölçüde değiştirdi. Derslerde öğrendiğimiz birçok kavramın gerçek uyuşmazlıklarda nasıl uygulandığını görmek hem akademik gelişimimizi destekledi hem de bu alana olan ilgimizi artırdı.

Bunun yanında, Danıştay bünyesinde geçirdiğimiz süre boyunca yalnızca hukuki bilgi edinmekle kalmadık; aynı zamanda yüksek yargının kurumsal işleyişini, dosya gizliliğinin önemini, kamu hizmeti anlayışını ve disiplinli çalışma kültürünü de yakından tanıma fırsatı elde ettik. Raportör hâkimlerimizin bilgi ve tecrübelerinden yararlanabilmek, mesleki gelişimimiz açısından stajın en kıymetli yönlerinden biri oldu.

Sonuç olarak, Danıştay'da geçirdiğimiz ortak eğitim dönemini hem akademik hem de mesleki gelişimimiz açısından son derece verimli, öğretici ve unutulmaz bir deneyim olarak değerlendiriyoruz. Bizlere bu süreç boyunca destek olan, bilgi ve deneyimlerini büyük bir özveriyle paylaşan raportör hâkimlerimize, kıymetli hâkimlerimize ve tüm Danıştay personeline teşekkürlerimizi sunuyor; ortak eğitim tercihinde bulunacak arkadaşlarımıza Danıştay'ı gönül rahatlığıyla tavsiye ediyoruz.

Şimdiden verimli, öğretici ve meslek hayatınıza değer katacak bir ortak eğitim dönemi geçirmenizi dileriz.

78

24 yorum

Beğen

Yorum yap

Tekrar paylaş

Gönder

HANGİ HUKUKÇUSUN?

1. Arkadaş grubunda bir tartışma çıktığında tavrın ne olur?

- A) Hemen "Olayın aslı ne?" diye sorguya başlarım, delil toplarım.
- B) "Kimin kime ne borcu var?" ona bakarım, hak yerini bulsun isterim.
- C) Ezilenin yanındayım! Her zaman zayıf olanı korurum.
- D) Çok resmiyimdir, "Söz uçar yazı kalır" derim, imzalı kağıt isterim.
- E) Olayın mantığını ve sistemdeki yerini çözmeye çalışırım, çok detaycıyım.

2. En sevdiğin film türü hangisi?

- A) Polisiye, suç ve gizem dolu aksiyonlar.
- B) Kovalamaca sahneleri olan, "Paramı ver!" temalı filmler.
- C) Toplumsal dayanışmayı ve hak aramayı anlatan dramalar.
- D) Şık ofislerde geçen, her şeyin kuralına göre işlediği iş dünyası filmleri.
- E) Strateji dolu, sistemdeki açıkları bulan dahi karakterlerin filmleri.

3. Çantanda asla eksik olmayan şey nedir?

- A) Bir fener ve her ihtimale karşı not defteri.
- B) Hesap makinesi (Kimin neyi var neyi yok bilmek lazım).
- C) Bir sendika broşürü veya yardım derneği kartı.
- D) Çok şık, altın uçlu bir dolma kalem.
- E) Vergi levhası gibi düzenli dosyalar ve makbuzlar.

4. Bir hafta sonu planın iptal olursa ne yaparsın?

- A) Kimin yüzünden iptal olduğunu bulup peşine düşerim.
- B) "Madem gitmiyoruz, paramı geri verin" diye ısrar ederim.
- C) Arkadaşlarımla toplanıp "Mağduriyetimizi nasıl gideririz?" diye konuşurum.
- D) İptal şartlarını ve sözleşmeyi okurum, imza var mı bakarım.
- E) Boş zamanımda karmaşık bir bulmaca çözerim.

5. Bir süper gücün olsa hangisini seçerdin?

- A) Suçluları anında tespit etmek.
- B) Görünmez olup saklanan malları bulmak.
- C) Herkesin hakkını aldığı adil bir dünya kurmak.
- D) Dokunduğum kağıdı değerli bir evraka dönüştürmek.
- E) Çok karışık sayıları ve kuralları saniyeler içinde analiz etmek.

6. Bir kafede siparişin yanlış (ve daha pahalı) geldiğinde ne yaparsın?

- A) Garsona "Bu siparişin buraya gelişi usulsüz!" diyerek mutfakla masam arasındaki süreci sorgularım.
- B) "Bu hesapta bir hata var, hemen düzeltilmezse masadan kalkmam!" diyerek hakkımı anında alırım.
- C) Garsonun yorgun olduğunu düşünüp "Canın sağ olsun" derim, emekçinin yanındayım.
- D) Menüdeki yazılı ibareyi ve gelen fişi karşılaştırırım, şekil şartı her şeydir!
- E) Hesabın içindeki KDV oranını ve işletmenin maliyetini kafamda hesaplamaya başlarım.

7. En çok hangi dizi karakteri olmak sana havalı geliyor?

- A) Kanıtların peşini bırakmayan, gizemli bir dedektif.
- B) Şehirdeki tüm borçluların yerini bilen, hızlı ve bitirici bir avukat.
- C) Ezilenlerin sesi olan, haksızlığa karşı dünyayı ayağa kaldıran bir aktivist.
- D) Çok şık bir plazada, sadece çok değerli kağıtları imzalayan o karizmatik yönetici.
- E) Devletin en karmaşık mali sistemlerini bir bakışta çözen o dahi stratejist.

8. En yakın arkadaşın sana olan borcunu ödemeyi unutursa?

- A) "Nerede, ne zaman harcadık?" diye hemen bir çapraz sorguya alırım.
- B) "Kanka hemen IBAN atıyorum, 5 dakikaya geçer misin?" diye darlarım.
- C) "Durumu yoktur belki" diye düşünüp konuyu hiç açmam, dostluk her şeyden üstündür.
- D) "Bir dahaki sefere bir kağıda yazalım da karışmasın" diyerek resmileştiririm.
- E) Borcun vadesi geçtiği için gizli gizli enflasyon farkını ve kaybımı hesaplarım.

9. Bir kutu oyunu oynarken stratejin nedir?

- A) Rakiplerin hamlelerindeki açıkları bulup onları köşeye sıkıştırmak.
- B) Oyundaki tüm paraları ve tapuları en hızlı şekilde toplayıp hakimiyet kurmak.
- C) Oyunun herkes için adil olmasını sağlamak, zayıf oyunculara destek çıkmak.
- D) Oyunun kurallar kitabını elinden bırakmamak, her hamlede kurala bakmak.
- E) En az riskle en yüksek puanı toplayacak o karmaşık sistemi kurmak.

A'lar Çoğunlukta: CEZA MUHALEMESİ HUKUKÇUSU! Sen tam bir kanıt avcısı. Olayların perde arkasını çözmek senin işin. "Gözaltı", "Keşif" ve "Sorgu" senin uzmanlık alanın. Heyecan dolu bir kariyer seni bekliyor!

B'ler Çoğunlukta: İCRA İFLAS HUKUKÇUSU! Hız ve sonuç senin için her şey. Birinin malı mı kaçırılıyor? Hop, hemen oradasın! Pratik zekânla kimse senden bir şey saklayamaz.

C'ler Çoğunlukta: İŞ HUKUKÇUSU! Tam bir sosyal adalet savaşçısı. İşçi hakları, tazminatlar ve sendikalar senden sorulur. İnsanların hayatına dokunmak seni mutlu ediyor.

D'ler Çoğunlukta: KIYMETLİ EVRAK HUKUKÇUSU! Şıklık ve resmiyet senin göbek adın. Bir çekin ciro silsilesi senin için bir şiir gibi. Titizlikle hata yapman imkansız!

E'ler Çoğunlukta: VERGİ HUKUKÇUSU! Sen gerçek bir sistem insanı. Rakamlarla aran çok iyi ve en karmaşık kuralları bile saniyeler içinde çözüyorsun. Geleceğin mali dehası sensin!

